

מדריך ברלין

מסדרת הטיול כבר בפנים

עמודים לדוגמא מתוך הספר

לעמוד הספר באתר העולם

[לחצו כאן](#)

© שטיינהרט שרב מוציאים לאור בע"מ

עמודים אלו מוגשים לכם חינם, וללא הגבלות דיגיטליות. בתמורה, אנו חושבים שיהיה הוגן לבקש שהם יישארו לשימושכם האישי בלבד. במילים אחרות, אל תשתפו את הקובץ באינטרנט, אל תשלחו אותו לכל מי שאתם מכירים, ואל תמכרו אותו.

ברלין

הטיול כבר בפנים

תחקיר וכתיבה:
רון אלטמן קידר

יוצרי הסדרה:
אהד שרב ועינב שקד

רוצים שנתכנן עבורכם את המסלול?

הכירו את פרק

טיולים

<< עמ' 4

מעדיפים לתכנן בעצמכם?

הכירו את פרק

אזורים

<< עמ' 6

טיולים

<< עמ' 291-201

בספר תמצאו שבע תוכניות טיול מקצועיות ומפורטות, שיאפשרו לכם לטייל בברלין באופן עצמאי, ולהרגיש כאילו הולך איתכם מדריך תיירים מקומי: מטיול קלאסי של היכרות עם העיר, דרך טיול משפחות וטיולי נושא ייחודיים, ועד טיול למתקדמים, שכבר היו כאן פעם ורוצים לחזור לסיבוב שני.

בחרו את הטיול המתאים לכם (ראו עמ' 20) וצאו לדרך.

שימו לב

בכל מקום שבו נזכר אתר או מסלול הליכה בתוכנית הטיול, יש הפניה למידע נרחב יותר בפרק אזורי. ראו עוד על אזורי בעמ' הבא.

נוחתים בבוקר, בצהריים או בערב? פרק היום הראשון והיום האחרון (עמ' 24) יסייע לכם לשלב באופן חלק בין הטיסות לבין הטיול. תמצאו בו גם הנחיות הגעה מנמלי התעופה למרכז העיר ובחזרה.

השינויים והתוספות משולבים בתכנית היום עם רקע אפור. לא מתעניינים בתוספת מסוימת? דלגו לסוף הקטע האפור.

מה צריך להזמין מראש

והכנות נוספות לפני
היציאה לדרך

שינויים ותוספות

הצעות לקיצור, הארכה
והתאמות של הטיול

ימי הטיול

סיכום תמציתי של
תוכנית הטיול

דרוג כוכבים

לכל אתר

מפת היום

לכל יום בטיול

תקציב

והאם לרכוש כרטיסי הנחה

אזורים

<< עמ' 200-36

מסלולי הליכה

הצעות לטיולים ברגל, כולל מפת ניווט מפורטת

סקירת אתרים

מידע שימושי, דירוג כוכבים, מיקום על מפת האזור

מפת האזור

אתרים, מסלולי הליכה, מסעדות ואתרי בילוי

טיפים לתכנון עצמאי

התחילו בפרק **מיטב האתרים** (עמ' 26). ליד כל אתר בפרק זה מופיעה הפניה לעמוד בו הוא נסקר בהרחבה בפרק האזורים. בחרו את האתרים שמעניינים אתכם, והרכיבו רשימה של האזורים בהם תרצו לבקר.

באופן דומה, כל פרק אזור נפתח בסקירה של **מיטב האתרים באזור**, שתסייע לכם לבחור את האתרים המומלצים ביותר. מצאו את האתרים על מפת האזור בתחילת הפרק, וצאו לטייל עצמאית באזור.

כמעט בכל מפת אזור מסומנים גם **מסלולי הליכה**. תיאור מפורט שלהם (עם מפות מסלול נפרדות) מופיע בסוף פרק האזור. גם אם אתם אוהבים לשוטט בעיר באופן חופשי, עדיין תוכלו לשלב בדרככם את מסלולי ההליכה המומלצים.

גם אם אתם אוהבים לתכנן לבד, כדאי לדעת **שתוכניות הטיול** בספר (עמ' 291-201) ניתנות לשינויים והתאמות (ראו בתחילת כל טיול וכל יום), וכדאי להיעזר בהן כבסיס לשינויים.

חילקנו את ברלין לאזורים המכילים את כל מה שחשוב ומעניין לעשות, ולכל אזור הוקדש פרק נפרד.

רשימה מלאה של האזורים, ומפה המציגה את החלוקה הגיאוגרפית, תמצאו בעמ' 34.

כל פרק אזור נפתח בסקירה של **מיטב האתרים**. מיד אחר כך מופיעה **מפת האזור** עליה מסומנים כל מוקדי העניין: אתרים, מסעדות, מלונות, אתרי בילוי. על המפה מסומנים גם **מסלולי הליכה**, שתיאור מפורט שלהם מופיע בסוף הפרק.

המדריך שמחובר לאינטרנט

גם בעידן האינטרנט, מדריך הטיוולים המודפס חי ובוטע (ויש על זה אפילו מאמר באינטרנט: haol.am/387). אנחנו נוסעים לכל טיול עם ספר, ואם קראתם עד כאן, אנחנו מקווים שגם אתם. ובכל זאת, למידע באינטרנט יש שני יתרונות חשובים: קל לעדכן, ואין מגבלה על מספר העמודים. עם סדרת הטיול כבר בפנים, תוכלו להנות משני העולמות:

מעודכן כל הזמן

הספר יצא לאור בינואר ואתם נוסעים לברלין באוגוסט? אל דאגה. המדריך **מעודכן כל הזמן**. תוכלו להגיע למידע עדכני באינטרנט על כל אתר דרך הפניות מהספר (ראו מידע מקוון על אתרים להלן), או לקבל את כל העדכונים בקובץ מרוכז אחד, מתאים להדפסה, בכתובת: haol.am/339

מידע מקוון על אתרים

ליד כל אתר בספר תמצאו קוד לסריקה (QR Code), שיאפשר לכם לקבל מידע נוסף על האתר, לנווט אליו באמצעות ווייז או מפת גוגל, לגלוש לדף האינטרנט שלו, ועוד. קראו עוד על קודים לסריקה בכתובת: haol.am/388

מפות אונליין

ליד כל מפה בספר מופיע קוד לסריקה, באמצעותו תוכלו להגיע לגרסה מקוונת של המפה.

כתובות מקוצרות

לא אוהבים לסרוק קודים? תוכלו להגיע לאותו מידע בדיוק, אם תקלידו בדפדפן את הכתובות המקוצרות המופיעות סמוך לקוד לסריקה. עוד על הכתובות המר קוצרות שלנו ראו ב- www.haolam.co.il/389 (כתובת מקוצרת: haol.am/389).

להזמין מראש

מכיוון שניתן היום להזמין כרטיסים לכמעט כל אתר ואירוע, ומכיוון שעוד שני מיליארד אנשים חוץ מכם מחוברים לרשת, חשוב יותר מבעבר להזמין מראש. בראשית כל טיול בספר תוכלו לראות מה מומלץ להזמין מראש לאותו טיול.

מה קורה עכשיו

ברלין היא באמת עיר בלי הפסקה, ותמיד קורה בה משהו: מתערוכה אקולוגית וקונצרטים תחת כיפת השמיים עד פסטיבלי קולנוע וחגיגות בירה. לקראת הר סיעה, הכנסו לאתר שלנו, לכתובת haol.am/337, והתעדכנו באירועים הצפויים בעת ביקורכם.

לא לבד בברלין

אין כיום עיר בעולם שמדברת אל הטייל הישראלי בכל כך הרבה קולות כמו ברלין: **העבר הנאצי** מהדהד מכל פינה: אנדרטת השואה המכובדת והמכבדת, מוזיאונים המנסים להסביר את מה שלא ניתן להבין, ואפילו אבני נגף על המדרכות, המנציחות את יהודי ברלין, שנשלחו אל מותם.

עם תום מלחמת העולם השנייה ירד על העיר מסך הברזל שחצה אותה לשניים, ובשנת 1961 הפכה גם היא לעיר "זבלבה חומה". **חומת ברלין** ו'רצועת המוות' שלה הטיילו אימה על כל אירופה, והפכו לסמל המלחמה הקרה שבין המזרח למערב.

נפילת החומה, בשנת 1991, כמו נתנה את האות להפיכתה מחדש של ברלין לעיר תוססת וקוסמופוליטית, שחוגגת את החיים בעושר תרבותי אשר יונק את שורשיו מעברה העשיר: קברט ומרלן דיטריך, היינה ומנדלסון, אמיל והבלשים ואריך קסטנר - שכולם עדיין חיים ונושמים, או נכון יותר, מתים אך נוכחים מאוד, ברחובות העיר.

עוד דור חלף, וברלין הפכה **אבן שואבת לישראלים**, בעיקר צעירים, הנמשכים אל חיי התרבות התוססים שלה, מערכת הרווחה הנדיבה ושכר הדירה בר ההשגה. ומה עם תחליף המילקי? טעמתי. לא משהו.

והמוטו של הספר כמו כתב את עצמו: לטייל בברלין באופן עצמאי, ולהרגיש כאילו הולך איתכם מדריך מקומי.

בכרך הזה, שעברו אפל, וההווה שלו הולל, בחרנו להשיק את מדריך העיר הראשון מסידרת הטיול כבר בפנים. אם טיילתם איתנו בעבר, אתם כבר יודעים שעם הספר הזה תוכלו לטייל יד ביד, מהנחיתה בעיר, ועד ההמראה הביתה. בחרו לכם מסלול מתאים, וקבלו תוכנית מפורטת, מכוס מיץ התפוזים של הבוקר ועד קנקן הבירה של הלילה. בסוף הדרך, תוכלו גם אתם לומר בביטחון, כמו הנשיא קנדי: אני ברלינאי!

אחרי שסיימנו את עבודת ההכנה, שלח אותי מחבר הספר המחונן, רונן אלטמן קידר, לרחובות העיר, עם תדפיסים של טיולים, סיורי הליכה ומפות. הלכתי בלעדיו, אבל הרגשתי איתו, והמוטו של הספר כמו כתב את עצמו: לטייל בברלין באופן עצמאי, ולהרגיש כאילו הולך איתכם מדריך מקומי.

אבל מסלולים זה לא הכל, והספר ייתן לכם גם כלים לטייל בברלין באופן ספונטני. לכל איזור בו תחפצו לטייל, תוכלו למצוא בספר מפה מפורטת, עם כל מה שמעניין וכדאי לעשות, ועם מסלולי הליכה מומלצים בסביבה.

קחו את **הטיול כבר בפנים**, צאו לדרך, ותראו שבמאה העשרים ואחת, אף אחד כבר לא צריך להיות לבד בברלין.

טיול מהנה,

אהד שרב

נ.ב: טיילתם עם הספר? אשמח לשמוע איך היה. אנא כתבו לי אל: ohad.sharav@gmail.com

מקרא למפות

מצפן. האות N מורה על כיוון צפון במפה.

סרגל קנה מידה
5 km

שטחים

קוד לסריקה לגרסה
מקוונת של מפה

פארק

כיכר

מבנים חשובים

מס' המסלול 4

אגמים

סמלים
2 מוקד עניין עיקרי
3 מלון
1 מסעדה
2 חנות
9 אתר בילוי
מסלול הליכה
מסלול אופניים
תחילת מסלול
סוף מסלול
שגרירות
אתר עם זיקה יהודית
נמל תעופה
מוקד עניין משני
חץ כיוון
מסלול הליכה
אתר על המסלול
כניסה למסלול
חליפי

כבישים ורחובות
כביש רחוב
מדרחוב
מנהרה
שביל

תחבורה ציבורית
קווים
מסילת רכבת
חשמלית/טראם
מסלול יומי
מסלול יומי חליפי

תחנות
מגול: קצה מסלול יומי
ורוד: קצה מסלול יומי חליפי
אז באן
אס באן
חשמלית/אוטובוס
רכבת

אמנות רחוב בפרידריכסהיים

תוכן העניינים

12.....תכנון

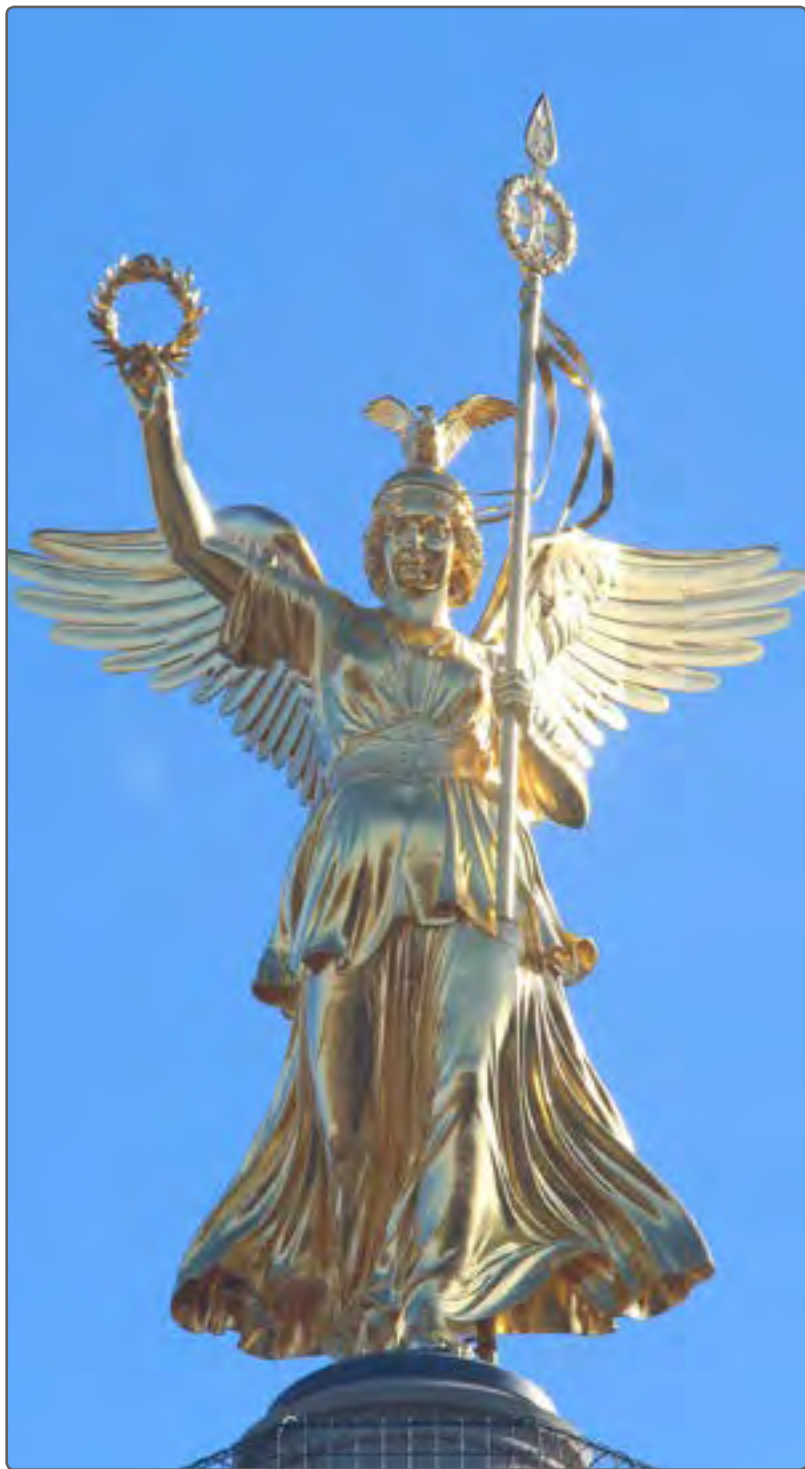
14.....	החלטות.
17.....	מה להביא.
18.....	משימות.
20.....	בחירת הטיול.
24.....	היום הראשון והיום האחרון.
26.....	מיטב האתרים.

32.....טיול

אזורים	טוילים
אונטר דן לינדן ואי המוזיאונים	1 ברלין הקלאסית.
דרום מיטה ומערב קרויצברג	2 על קצה המזלג.
צפון מיטה	3 ברלין עם ילדים.
אזור אלכסנדרפלאץ	4 ברלין היהודית.
טיגארטן ופונטדאמר פלאץ	5 אמנות ואדריכלות.
אזור גן החיות והקידאם	6 ברלין של הברלינאים.
מרכז קרויצברג ומזרחה	7 ברלין למתקדמים.
פרידריכסהיים	
פונטדאמר פלאץ	
מערב שארלוטנבורג	
פרידריכסהיים	
פונטדאמר פלאץ	
מחוז לברלין	

358.....מידע

360.....	טיולופדיה.
391.....	מידע שימושי.
314.....	אינדקס עברי.
318.....	אינדקס לועזי.
416.....	על המחבר.

תכנון

בין אם קיבלתם החלטה של הרגע האחרון לרכוש דיל ולנסוע בעוד יומיים, ובין אם אתם רוקמים את חלום החופשה מאז הקיץ שעבר - השלב הראשון בכל טיול הוא התכנון.

זה השלב שבו אתם מפנטזים, מתכננים ומתחילים להתרגש, ולפעמים - להתייאש. כדי לחסוך את שלב הייאוש, עיינו בשער התכנון, ובו:

1 החלטות עמ' 14

שאלו את עצמכם את כל השאלות הבסיסיות אודות הטיול, ואנו נעזור לכם למצוא את התשובות: מי נוסע, מתי, לכמה זמן, איך, וכמה זה יעלה?

2 מה להביא עמ' 17

כשישאלו אתכם אם ארזתם לבד, תוכלו לספר שעזרנו לכם קצת.

3 משימות עמ' 18

פתחו יומנים ורישמו מה צריך לעשות ומתי.

4 בחירת הטיול עמ' 20

בחרו את הטיול המתאים לכם בעזרת תרשים זרימה ופירוט תמציתי של כל טיול.

5 היום הראשון והיום האחרון עמ' 24

בדקו כיצד מתחבר הטיול שבחרתם לטיסה שלכם, ומה עושים ביום הנחיתה וביום העזיבה

6 מיטב האתרים עמ' 26

עברו על רשימת האתרים הכי טובים בברלין ובידקו אם הם מופיעים בטיול שבחרתם, או כיצד ניתן לשלבם בטיול שלכם.

החלטות

לאן נוסעים?

אם כבר החלטתם על חופשה בברלין, עברו לסעיף הבא. אם לא - חפשו את עצמכם ברשימה הבאה:

למי כן? ברלין היא עיר מרתקת, עשירה בהיסטוריה ובאתרים ייחודיים, והביקור בה מתאים הן לאוהבי אמנות ואדריכלות והן למי שמעדיפים אווירה עירונית תוססת, כיכרות מלהיבות ושווקים. ברלין עשויה להיות יעד מרתק למשפחות עם ילדים, וגם מי שאוהבים לראות ירוק בעיניים ימצאו בה פינוק נפלאות. **למי לא?** ברלין הופצה באורח מסיבי במהלך מלחמת העולם השנייה, ולכן שרדו בה פחות מבנים עתיקים ורומנטיים מאשר בערים הקלאסיות של אירופה (כגון פאריז, פירנצה, רומא ופראג). היא גם שוכנת במישור חולי ובוצי, כך שאוהבי טבע פראי ופעילויות אתגר עשויים להעדיף יעד אחר.

ולאן עוד?

קל יחסית לשלב ביקור בברלין בטויל מקיף יותר בגרמניה או במרכז אירופה. אפשרות אחת, המתאימה למשפחות, היא לצאת דרך השפּרֶה-זאָלד (עמ' 196) ובראנדנבורג הכפרית אל אזור הרי הָרֶץ (Harz), ומשם לשוב לברלין דרך דרזדן (עמ' 198) או לנסוע לפרנקפורט ולעיר השחור (ראו מדריך היער השחור בסדרת הטויל כבר בפנים). אפשרות אחרת, המתאימה יותר למטיילים ללא ילדים, היא לצאת מברלין, דרך דרזדן (עמ' 198) ולויפציג (עמ' 199) אל ההרים שבגבול גרמניה-צ'כיה ומשם לפראג. לחילופין גם תוכלו לשלב את הביקור בברלין בטויל מקיף בצפון גרמניה, כולל חופי הים הבאלטי, האיים ועיר הנמל התוססת המבורג.

מי נוסע?

ההחלטה על הרכב הנוסעים ומספרם חשובה לבחירת מסלול הטויל, להזמנת מקומות הלינה ולקניית כרטיסי הנחה. משפחה קטנה (זוג הורים ואחד עד ארבעה ילדים) עשויה ליהנות בדירת נופש (עמ' 318), אבל אם נוסעים בקבוצה גדולה יותר (משפחה מורחבת או מספר משפחות) עדיף לקחת מספר חדרים במלון. הרכב הנוסעים עשוי גם להשפיע על ההחלטה אם לקנות או לא לקנות את כרטיס ההנחות Wellcome Card (עמ' 392); למשפחה עם ילדים הקנייה בדרך כלל כדאית, ואילו לזוג או לקבוצת מבוגרים - בדרך כלל לא.

לכמה זמן?

יש הרבה מה לעשות בברלין, והזמן אף פעם לא מספיק. גיחה של שלושה ימים עשויה לתת לכם טעימה ראשונית של האתרים העיקריים, אבל כדי להתרשם באמת מהאווירה העירונית, מהמוזיאונים ומהאתרים ההיסטוריים, עדיף להקדיש לביקור חמישה או שישה ימים. חופשה ארוכה אף יותר תאפשר לכם להתעמק בנושאים מסוימים, כגון אמנות או מורשת יהודית (ראו טוילים 4 ו-5); לביקר באתרים המלהיבים סביב ברלין, כגון דרזדן היפהפייה (עמ' 198); או להתרחק ממסלול התיירים השחוק ולבקר באתרים פחות מוכרים (טויל 7).

מתי לנסוע?

כמו ערים גדולות אחרות, לברלין יש מה להציע בכל חודשי השנה, אבל בכל עונה יהיה

הזהב.

- **קרנבל התרבויות** (Karneval der Kulturen); haol.am/374; (מאי): ברובע קרוֹיֶצְבֶּרג חוגגים את הגיוון התרבותי של ברלין במצעד ססגוני ובשוק פתוח עם דוכנים מכל העולם.
- **מצעד הגאווה** (Christopher Street Day); haol.am/375; סוף יוני): הקהילה הלהט"בית הגדולה והמבוססת של ברלין (עמ' 125) חוגגת במסיבה שנמשכת שבוע ומגיעה לשיאה במצעד ססגוני ברחובות הראשיים.
- **קלאסיקה תחת כיפת השמיים** (Classic Open Air); haol.am/376; תחילת יולי): לאורך חמישה ערבים מתקיימים בִּזְאֵנְדֶארְקֶנְמֶרְקֶט (עמ' 43) קונצרטים רבי־רושם של מוזיקה קלאסית קלה, נעימות מסרטים ועוד.
- **פסטיבל הבירה הבינלאומי** (Internationales Berliner Bierfestival); haol.am/377; אוגוסט): השדירה הרחבה

קרנבל התרבויות

אופי הטויל קצת שונה. ברלין יפה במיוחד בתחילת הקיץ (**מאיוני**), אז מלבליים העצים בגנים בירוק בהיר ומזג האוויר נעים (גם אם לפרקים ייתכן גשם). הטמפרטורות נוחות (בסביבות 20-25 מעלות, עם גלי חום מדי פעם) גם מיולי עד אמצע ספטמבר, אבל העיר מלאה תיירים ובאוגוסט עלול להיות גשום. בספטמבר **אוקטובר** נצבעת ברלין בגוני הצהוב-אדום של השלכת והמראה מרהיב - אבל האוויר מתקרר ועננים רבים ממלאים את השמיים. החורף (**נובמבר-מרץ**) קר ולעתים גם מושלג, אבל מסוף **נובמבר** עד סוף **דצמבר** תוכלו להתחמם בשוקי חג המולד הנפלאים (עמ' 342). **אפריל** הוא חודש מעבר, המתאפיין במזג אוויר הפכפך (משלג ועד חמסין) ובעצים עירומים לצד ניצני הפריחה של האביב.

בשנים האחרונות יותר ישראלים מגיעים לברלין בחודשי החורף, ו"עונת התיירות" הולכת ומתארכת.

מבחינה תרבותית עדיף לביקר בברלין מספטמבר עד תחילת יוני, כי בקיץ יוצאים רוב התיאטרות, בתי האופרה ואולמות הקונצרטים לחופשה. עם זאת, בחודשים **יולי-אוגוסט** מתקיימים מפעם לפעם קונצרטים והצגות תחת כיפת השמיים, בין השאר בבימת היער (עמ' 339) ובפארק סאנסוסי בפונטסדאם (עמ' 192).

לאורך השנה מתקיימים בברלין מאות פסטיבלים ואירועים, ובחודשי הקיץ נדמה כי אין יום ללא חגיגה כלשהי. לקראת הנסיעה, הכנסו לאתר שלנו, לכתובת haol.am/337, והתעדכנו באירועים הצפויים בעת ביקורכם. מקורות מידע נוספים: מידע עדכני (באנגלית) על אירועים הצפויים בעיר בחודשים הקרובים מפורט בכתובת haol.am/382. להמלצות (בעברית) על מה שקורה בעיר בשבוע הקרוב, היכנסו לאתר השבוע בברלין (haol.am/366).

עם האירועים הבולטים בלוח השנה נמנים:

- **ברלינאלה** (Berlinale); haol.am/381; פסטיבל הקולנוע של ברלין, הנמנה עם החשובים ביותר בעולם, מביא לאזור פּוֹטְסְדָאָמֶר פְּלָאץ במאים וכוכבים בעלי שם עולמי, המתחרים על פרס דוב

מה להביא?

- ✓ גיל לניקוי ידיים
- ✓ קרם הגנה משמש

👶 טיול עם ילדים

- ✓ מנשא ו/או טיולון מתקפל (לילדים קטנים, המתקשים בהליכה)
- ✓ להפגת השעמום במלון, במסעדות ובתחבורה הציבורית, קחו איתכם צעצועים, ספרים, כלי יצירה ועוד. ניתן גם לקחת אייפד או נגן DVD נייד עם סרטים וסדרות שהילדים אוהבים.
- ✓ תג שם עם מספרי טלפון ליצירת קשר, למקרה שהולכים לאיבוד

📖 פנאי והנאה

- ✓ מצלמה (וכן סוללות להחלפה ואולי גם כרטיס זיכרון רזרבי)
- ✓ ספרי קריאה (לטיסה ולערב)
- ✓ אוזניות לטלפון (כדי לשמוע מוזיקה בתחבורה הציבורית בלי להפריע לאחרים)

👜 שונות

- ✓ טלפונים סלולריים (ראו עמ' 393) ומטענים
- ✓ מתאם לשקע חשמלי - רק עבור תקעים עם שלושה פינים (ראו עמ' 395).
- ✓ מנעולים למזוודות (ללנים באכסניות או בבתי הארחה)
- ✓ למתכננים לקנות מצרכים בסופרמרקט או במכולת: שקיות בד או נייר, כי בברלין לא מחלקים שקיות פלסטיק
- ✓ מקום ריק במזוודות (למזכרות ולשופינג, ראו עמ' 341)
- ✓ מאזני קפיץ - כדי לשקול את המזוודה ולדעת שלא עברתם את המשקל המותר

אריזה לנסיעה לחו"ל היא עניין אישי: לכל אחד ואחת יש פריטים חיוניים שבלעדיהם טיול אינו טיול. עם זאת, רשימת הציוד להלן עשויה לעזור לכם להתארגן, ולהזכיר לכם פריטי ציוד ששכחתם, או שמתאימים במיוחד לנסיעה לברלין. הרשימה מסודרת לפי נושאים.

👜 כסף ומסמכים

- ✓ כסף מזומן בכמות סבירה (לכרטיסי נסיעה בתחבורה הציבורית ולמספר הרב של חנויות ומסעדות שלא מכבדים בהן כרטיסי אשראי)
- ✓ תיק מסמכים, ובו דרכונים, כרטיסי טיסה, העתקי הזמנות למקומות לינה ולאתרים/מופעים שהוזמנו מראש, תעודות סטודנט, מרשמים לתרופות חשובות וכדומה
- ✓ עותקים מצולמים של העמודים הראשונים בדרכון (בנפרד מתיק המסמכים)
- ✓ ארנק כסף קטן (עבור כרטיסי נסיעה, מזנונים ותשלום בבתי שימוש)
- ✓ חגורת כסף או כיס חבוי לכסף ולמסמכים
- ✓ כרטיס אשראי בינלאומי ורישיונות נהיגה (רק במקרה שאתם מתכוונים לשכור רכב ולצאת מחוץ לעיר)
- ✓ מדריך הנסיעות הטוב ביותר שמצאתם לברלין

☂️ ביגוד, הנעלה ואביזרים

- ✓ בגדים מתאימים למזג האוויר הצפוי (ראו מתי לנסוע)
- ✓ מעילי גשם ומטריות (בברלין יורד גשם גם בקיץ!)
- ✓ נעליים נוחות להליכה
- ✓ בגדים ליציאה (לאופרות, לקונצרטים, למועדונים)
- ✓ משקפי שמש וכובעים

🏠 בריאות והיגיינה

- ✓ תיק תרופות, ובו כמות מספקת מכל תרופת מרשם שאתם לוקחים, תרופות ללא-מרשם למחלות נפוצות (כאבי ראש, כאבי בטן וכדומה) וערכת עזרה ראשונה בסיסית
- ✓ מגבונים (רגילים ולחים)

להתכונן בבית?

- אם יש לכם זמן, הנה כמה דברים ששווה לעשות כדי להתכונן לביקור בברלין. שום דבר כאן לא חובה, אבל קריאה או צפייה מוקדמת יסייעו לכם ליהנות מחופשה מעמיקה ומספקת יותר.
- ללמד את עצמכם כמה מלים בסיסיות בגרמנית (דאנקה, ביטה וכדומה).
- לקרוא את אמיל והבלשים של אריך קסטנר או את לבד בברלין של הנס פאלאדה (ולמיטבי קריאה - גם את ברלין, אלכסנדרפלאץ של אלפרד דבלין).
- כדי לזהות את האתרים והרחובות בהם התרחשו העלילות.
- לצפות בסרט זוכה האוסקר חיים שלאחרים או בקומדיה הקלילה להתראות, לנין ולדעת יותר על החיים תחת השלטון הקומוניסטי במזרח ברלין.
- להתחבר לרוח האמנותית והחופשית של העיר בשנות ה-20 באמצעות הסרט קברט או השירים הנפלאים של מרלנה דיטריך
- לשמוע מוזיקה שנכתבה בברלין ובסביבתה, מיצירותיו של קרל פיליפ עמנואל באך (מלחין החצר בארמון סאנסוסי) ועד האלבומים Heroes של דיוויד בואי ו-Achtung Baby של U2.
- להיחשף להיסטוריה היהודית של העיר באמצעות ספרו המצוין של עמוס אילון רקוויאם גרמני.

קרל מרקס-אָלֶה (עמ' 146) הופכת לגינת הבירה הארוכה ביותר בעולם.

- **ימי תרבות יהודית** (Jüdische Kulturtage; haol.am/378; **אוגוסט-ספטמבר**): שבועיים של אירועי תרבות בהקשר יהודי, מהקרנות סרטים וערבי שירה עד הופעות רוק, במוסדות הקהילה ובבתי הכנסת. עם זאת, ב-2016 הפסטיבל התקיים במתכונת מצומצמת, ועתידו לא ברור. בחודש מאי מתקיים פסטיבל לקולנוע יהודי (jffb.de) בברלין ובפוטסדאם.
- **מרתון ברלין** (haol.am/379; **ספטמבר**): אירוע הספורט החשוב ביותר בלוח השנה הברלינאי, ואחד המרתונים הידועים והמהירים בעולם.
- **פסטיבל האורות** (Festival of Lights; festival-of-lights.de; **אוקטובר**): במשך עשרה לילות מוארים האתרים החשובים בעיר, משער בראנדנבורג ועד הקתדרלה, בתאורה ססגונית ויצירתית שעיצבו אמנים מקומיים ובינלאומיים.

איזה טיול?

במדריך זה מוצעים שבעה טיולים, השונים זה מזה באורכם ובאופיים. שלושה מהטיולים מותאמים למטיילים בעלי תחומי עניין מסוימים, ואחד מיועד למי שמבקרים בעיר פעם שנייה או מקדישים לה יותר זמן. כדי להחליט איזה טיול מתאים לכם, עיינו בפרק בחירת הטיול (עמ' 20).

מחליקי רולר בליידס במרתון ברלין

משימות

בעמודים אלה ערכנו עבורכם רשימה מרוכזת של דברים שכדאי לארגן מראש. חזרו אליה ככל שמועד הטיול מתקרב, כדי לוודא שלא שכחתם דבר.

שלושה חודשים לפני הטיול

הזמנת כרטיסי טיסה

היצע הטיסות מישראל לברלין רחב אמנם, אבל המחירים מטפסים ככל שמתקרבים לתאריך הטיסה, ולכן מומלץ להזמין את כרטיסי הטיסה מוקדם, ולהשתמש במונע השוואת מחירי טיסות. למידע נוסף גלוש אל haol.am/383. מידע על נמלי התעופה של ברלין ראו בעמ' 396.

הזמנת מקומות לינה

בין אם תבחרו במלון, בדירת נופש או באכסניה, מומלץ להזמין מקום מראש, כי מקומות הלינה המבוקשים מתמלאים מוקדם. למידע ולהמלצות על מקומות לינה, עיינו בפרק מגורים (עמ' 317).

תערוכות נדירות

סיורים באוסף בורוס ובאוסף הופמן (טיול 5) מומלץ להזמין מספר חודשים מראש. ראו יום 6, עמ' 258.

חודש לפני הטיול

בדיקת תוקף הדרכון

חשוב לוודא שכל הדרכונים תקפים לפחות למשך חצי שנה אחרי הנסיעה. כדאי לעשות זאת מוקדם כדי להספיק להאריך את תוקף הדרכון או להנפיק חדש בזמן.

הזמנת מקום

ברייכסטאג

כדי להימנע מלחץ ומעמדה בתור, מומלץ לתאם את ביקורכם בכיפת הרייכסטאג (עמ' 97, haol.am/327) מוקדם ככל האפשר מראש. חשוב במיוחד להקדים ולהזמין אם אתם מעוניינים להצטרף לסיור בתוך המבנה ולא רק לעלות לכיפה.

בתחילת כל טיול בספר ריכזנו מידע על מה שמומלץ להזמין מראש עבור אותו טיול.

שבוע־שבועיים לפני הטיול

הזמנת כרטיסים

למופעים ולקונצרטים

אם אתם רוצים לראות את האופרה הממלכתית (עמ' 335, haol.am/305), לשמוע קונצרט בפילהרמונית (עמ' 333, haol.am/317) או להתפעל מהבלוֹקן גרף (עמ' 333, haol.am/301) ומופעים גדולים אחרים, כדאי להזמין כרטיסים מראש באמצעות אתרי האינטרנט של המוסדות או משרדי הכרטיסים בברלין (עמ' 326).

טלפון ואינטרנט

כדי לחסוך זמן וכסף, מומלץ לקנות בישראל כרטיס Sim בינלאומי ו/או חבילת גלישה (עמ' 394, haol.am/180).

ביטוח נסיעות

הפעילו את ביטוח הנסיעות לפי ההנחיות באתר חברת כרטיסי האשראי שלכם או רכשו ביטוח נסיעות עם כיסוי מקיף יותר (haol.am/390).

יומיים לפני הטיול

רכישת מט"ח

מומלץ להגיע עם אירו במזומן, כי בסופרמרקטים, במכונות הכרטיסים ובמספר מסעדות לא מכבדים כרטיסי אשראי (עמ' 392, haol.am/391).

צ'ק־אין באינטרנט

רוב חברות התעופה מאפשרות לבצע צ'ק־אין באינטרנט. השירות ניתן בדרך כלל החל מ־24 שעות לפני הטיסה. לפרטים, היכנסו לאתר האינטרנט של חברת התעופה.

אריזה

אל תשאירו את האריזה לרגע האחרון. תמיד יכול להיות שיחסר משהו, וכדאי שזה יתגלה כשיש עדיין זמן לקנות חדש. השאירו מקום במזוודות למתנות ולקניות.

עיינו בתחזית באינטרנט כדי להחליט אילו בגדים לארוז, אבל קחו בחשבון שמזג־האוויר הפכפך ותמיד ייתכנו הפתעות. המלצות לציוד ראו בעמ' 17.

קודים

כדי ליהנות מקישור מהיר ממדריך זה למידע נוסף באינטרנט, מומלץ להתקין אפליקציה לסריקת קודים. ראו haol.am/388.

רגע לפני שיוצאים: האם זכרתם...

- לקחת את הדרכונים, כרטיסי הטיסה, כרטיסי האשראי, הכסף המזומן ורישיונות הנהיגה?
- להדפיס את הכתובות ופרטי ההתקשרות של מקומות הלינה, ו/או לשמור אותם בטלפון הסלולרי?
- לוודא שאין איחור בטיסה שלכם?
- לסגור את ברז הגז במטבח?
- לקחת איתכם את המדריך הזה?

בחירת הטיול

תרשים הזרימה בעמוד זה ופירוט הטיולים בעמוד הבא יעזרו לכם לבחור את הטיול המתאים עבורכם. המבחר כולל שלושה טיולים קלאסיים (לביקור רגיל, לביקור קצר יותר ולחופשה עם ילדים); שלושה טיולי נושא מיוחדים: ברלין היהודית, אמנות ואדריכלות, וברלין של הברלינאים; וטיול אחד למי שכבר היו בברלין וחוזרים לביקור נוסף. לא מצאתם טיול שתואם בדיוק את רצונותיכם והזמן העומד לרשותכם? בחרו טיול שנראה לכם מתאים, ועיינו בסעיף שינויים וחלופות בתחילת פרק הטיול כדי לבצע את ההתאמות הדרושות.

נוסעים
עם
ילדים?

כן

לא

טיול 3
ברלין עם ילדים

עמ' 232

חמישה ימים; מתאים
לחופשה של 6-7 ימים (כולל
ימי טיסה)

פעם
ראשונה
בברלין?

כן

רוצים
טיול
קלאסי?

לא

כן

מתעניינים
בנושא
מיוחד?

לא

קצרים
בזמן?

כן

לא

שכונות
והווי
עירוני

אמנות
ואדריכלות

יהודים
ושואה

טיול 6
ברלין
של הברלינאים

עמ' 272

ארבעה ימים; מתאים
לחופשה של 4-6 ימים (כולל
ימי טיסה)

טיול 5
אמנות
ואדריכלות

עמ' 257

שישה ימים; מתאים
לחופשה של 6-7 ימים
(כולל ימי טיסה)

טיול 4
ברלין
היהודית

עמ' 247

חמישה ימים; מתאים
לחופשה של 6-7 ימים (כולל
ימי טיסה)

טיול 1
ברלין
הקלאסית

עמ' 202

שישה ימים; מתאים
לחופשה של 6-7 ימים (כולל
ימי טיסה)

טיול 2
על קצה המזלג

עמ' 221

שלושה ימים; מתאים
לחופשה של 3-4 ימים (כולל
ימי טיסה)

טיול 7
ברלין למתקדמים

עמ' 281

שלושה ימים; מתאים
לחופשה של 3-4 ימים
(כולל ימי טיסה) או לחופשה
ארוכה יותר בשילוב עם
ימים מטיולים 4, 5 או 6.

פירוט הטיולים

טיולים קלאסיים

1 ברלין הקלאסית

מיועד למטיילים המגיעים לברלין לראשונה, ורוצים לבקר בכל האתרים הראשיים ולחוש את קצב העיר. בשישה ימים עתירי חוויות תראו מבנים עתיקים, מוזיאונים מופלאים, שכונות תוססות, וכמובן - את החומה המפורסמת שחצתה את העיר. בערב תבלו בברים, במופעים או במועדונים, כמיטב ההיצע של ברלין. **עמ' 202**
 📅 **שישה ימים**; מתאים לחופשה של 6-7 ימים
 (כולל ימי טיסה)

2 על קצה המזלג

מיועד למטיילים שזמנם קצר ויכולים לבנות בעיר רק סוף שבוע מורחב אחד. הוא מקיף את כל האתרים שאי אפשר בלעדיהם - מהרייכסטאג והחומה עד בית הכנסת החדש והחצרות - אבל לא מתעמק במוזיאונים או בשכונות. **עמ' 221**
 📅 **שלושה ימים**; מתאים לחופשה של 3-4 ימים
 (כולל ימי טיסה)

3 ברלין עם ילדים

מיועד למשפחות עם ילדים, שרוצות לשלב בביקור בעיר חוויות משפחתיות כמו רכיבה על אופניים, ביקור בחנות שוקולד, רחצה באגם ועוד. **עמ' 232**
 📅 **חמישה ימים**; מתאים לחופשה של 6-8 ימים
 (כולל ימי טיסה)

טיולי נושא

מיועדים למטיילים בביקור ראשון בברלין ולכן כוללים יום או יומיים שבמהלכם מבקרים בכל האתרים שאין להחמיצם ואחריהם מספר ימים המתמקדים בנושא הטיול.

4 ברלין היהודית

מיועד למי שמתעניינים במיוחד בהיסטוריה היהודית של ברלין ובתפקיד שמילאה העיר

בתקופת הרייך השלישי. במסגרתו תבקרו במגוון אתרי הנצחה, בתי כנסת, בתי קברות ושכונות, הממחישים יחד את סיפורה של הקהילה המקומית. **עמ' 247**
 📅 **חמישה ימים**; מתאים לחופשה של 6-7 ימים
 (כולל ימי טיסה)

5 אמנות ואדריכלות

מיועד למי שמתעניינים במיוחד בהיסטוריה היהודית של ברלין ובתפקיד שמילאה העיר בתקופת הרייך השלישי. במסגרתו תבקרו במגוון אתרי הנצחה, בתי כנסת, בתי קברות ושכונות, הממחישים יחד את הסיפור הייחודי של הקהילה המקומית. **עמ' 257**
 📅 **חמישה ימים**; מתאים לחופשה של 6-7 ימים
 (כולל ימי טיסה)

6 ברלין של הברלינאים

מיועד למי שמחפשים את ברלין האמיתית, את הקהילה הרב-לאומית והחתרנית שהתפתחה כאן מאז נפילת החומה. הוא מתמקד במסלולי הליכה בשכונות שמחוץ למרכז, בין שווקים מסורתיים, אמנות רחוב וחנויות של מעצבים חדשניים, וכולל גם המלצות על המקומות שבהם מבילים המקומיים. **עמ' 272**
 📅 **ארבעה ימים**; מתאים לחופשה של 4-6 ימים
 (כולל ימי טיסה)

סיבוב שני

7 ברלין למתקדמים

מיועד למי שכבר היו בעיר פעם או פעמים ורוצים לגלות את מה שמחוץ למסלול התיירים השחוק. ממצודה רנסאנסית עד בית הכלא של השטאז, ברלין מלאה פינות נסתרות הממתנות למי שמעמיקים לראות. אם יש לכם עוד זמן, תוכלו להוסיף גם ימים מתוך טיולי הנושא (4, 5, 6). **עמ' 281**
 📅 **שלושה ימים**; מתאים לחופשה של 3-4 ימים
 (כולל ימי טיסה) או לחופשה ארוכה יותר, בשילוב עם ימים ממסלולים 4-6

היום הראשון והיום האחרון

פרק זה יספק לכם הוראות להשתלבות בטיולים השונים, החל מהנחיתה באחד משני נמלי התעופה של ברלין. השתמשו בו כדי להתאים את הטיול שלכם לנחיתה והמראה בבוקר, בצהריים או בערב, ולקבל גם הנחיות הגעה מנמלי התעופה למרכז העיר ובחזרה.

נמלי התעופה ואליהם

שנפֿלד

נמל התעופה שנפֿלד (Schönefeld), ששימש את מזרח העיר לפני נפילת החומה, שוכן מדרום מזרח לברלין, על הגבול בין העיר לבין מדינת בראנדנבורג (Brandenburg). ההגעה בתחבורה ציבורית מנמל התעופה לאזורי המלונות העיקריים פשוטה יחסית, ולכן בדרך כלל אין

צורך להזמין מונית או העברה למלון. נסיעה במונית משנפֿלד למרכז ברלין (אלכסנדרפלאץ או גן החיות) עולה כ־45 אירו. רכבות שנפֿלד אקספרס (Schönefeld Express; מסומנות בלוח הזמנים כ-RE7 או RB14) מקשרות בין נמל התעופה לבין מספר תחנות חשובות במרכז העיר, בהן Alexanderplatz (למלונות באזור אלכס), Friedrichstrasse (למלונות באזור אנטר־דן לינדן) ו-Zoologischer Garten (למלונות באזור גן החיות). רכבות אלה יוצאות מדי חצי שעה, בשעות 23:00-4:30; הנסיעה אורכת כ־25 דקות לאלכסנדרפלאץ וכ־40 דקות לגן החיות. לנוסעים למקומות לינה בפרנקפּוּלְאָרְ פּוּרְג או בפרידריכסהיים מומלץ להשתמש ברכבות האקס־באן בקו S9, היצאות מנמל התעופה מדי 20 דקות; כדי להגיע

נמל התעופה שנפֿלד

לפרידריכסהיים, החליפו בתחנת Ostkreuz לקו S7, S5 או S75 לכיוון אלכסנדרפלאץ. כל הרכבות (האקספרס והאקס־באן) יוצאות מתחנת הרכבת של נמל התעופה, המרוחקת כעשר דקות הליכה מהטרמינל. לנסיעה (לכל האזורים במרכז העיר) נדרש כרטיס בודד לאזור ABC (מידע על כרטיסי נסיעה, ראו עמ' 400).

טֶגֶל

טֶגֶל (Tegel), בצפון־מערב ברלין, היה נמל התעופה של מערב ברלין לפני נפילת החומה. לידו אין אמנם תחנה של הרכבת התחתית או האקס־באן, אולם ההגעה בתחבורה ציבורית לאזורי המלונות העיקריים פשוטה יחסית, ובדרך כלל אין צורך להזמין מונית או העברה למלון. נסיעה במונית מטֶגֶל לאזור גן החיות תעלה כ־20 אירו, ואלכסנדרפלאץ כ־30 אירו. כדי להגיע מטֶגֶל לאזור המלונות שליד תחנת גן החיות, סעו באוטובוס המהיר X9 (מדי חמש-עשר דקות) או באוטובוס מס' 109 (מדי עשר דקות) העוצר במספר תחנות לאורך קוֹדאם. לאזור אנטר־דן לינדן ולאזור אלכס סעו באוטובוס המהיר TXL אל התחנה המרכזית (Hauptbahnhof) והמשיכו משם באקס־באן. לנסיעה (לכל האזורים במרכז העיר) נדרש כרטיס בודד לאזור AB (מידע על כרטיסי נסיעה, ראו עמ' 400).

היום הראשון

רוב הטיסות מישראל לברלין נוחות בשעות הבוקר או בשעות אחר הצהריים המאוחרות. נחיתה בבוקר מאפשרת להרוויח יום טיול בלי לשלם על עוד לילה במלון, אבל במקרה כזה סביר שתנחתו עייפים (לאחר טיסת לילה). ברוב מקומות הלינה ניתן להיכנס לחדרים רק החל מהשעה שלוש או ארבע אחר הצהריים, כך שהנוחתים בבוקר 'תקועים' עם המזוודות. עם זאת, ברוב המלונות יכולים אורחים המגיעים מוקדם להשאיר את המזוודות בלובי או בחדר מיוחד שנועד לכך, ולצאת לטיול; אם במקום הלינה שלכם אין אפשרות כזו, תוכלו להשתמש בשירותי שמירת החפצים בתחנות הרכבת הגדולות (בהן Alexanderplatz, ראו עמ' 400).

Friedrichstrasse, Hauptbahnhof ו-Zoologischer Garten), שם משכרים ארנויות גדולות וקטנות.

לאחר שתינו את המזוודות, עקבו אחר תוכנית היום הראשון בטיול שבחרתם. מכיוון שהיום מתחיל בצהריים, יהיה עליכם לוותר על אחד או יותר מהאתרים הכלולים בתוכנית, או להעביר לימים אחרים. עיינו בסעיף שינויים ותוספות למסלול היומי לעצות על מה ניתן לוותר. בטיול 3 (ברלין עם ילדים) מומלץ להחליף בין היום הראשון והשני, כדי לא להסתבך בקניית מצרכים ביום הנחיתה.

לנוחתים בשעות אחר הצהריים או הערב מומלץ לנסוע ישירות למקום הלינה, לנוח קצת בחדר ואז לצאת בערב למסעדה (עמ' 294) או לבילוי (עמ' 326) באזור המלון, ולהתחיל את הטיול רק למחרת. בשיא הקיץ, כשהשמש שוקעת מאוחר, תוכלו אולי להספיק לבקר באתר סמלי אחד כבר ביום הנחיתה; מומלץ לבחור אתר שנראה מרשים גם ביום וגם בלילה, כגון שער בראנדנבורג (עמ' 45) או מרכז סוני בפוטסדאמ (עמ' 112).

היום האחרון

רוב הטיסות מברלין לישראל ממראות מוקדם בבוקר או בשעות הערב.

המראה בבוקר היא בחירה נוחה, בייחוד לאור העובדה שהתחבורה הציבורית לנמלי התעופה פעילה משעה מוקדמת מאוד, וברוב המקרים אין צורך לנסוע במונית. השינוי המתבקש היחיד בתוכנית הוא להימנע מבילוי עד שעה מאוחרת ביום האחרון של הטיול; בטיול 6, למשל, מומלץ לבלות ביום האחרון בברים ולא במועדונים. עם זאת, הבחירה לטוס לישראל בבוקר פירושה עוד לילה במקום הלינה, מה שעלול לייקר את הטיול. הממריאים מברלין בשעות הערב יוכלו ברוב המקרים להשלים ביום הטיסה את תוכנית היום האחרון בטיול (ללא הבילוי בערב) ואז לנסוע לנמל התעופה. הימים האחרונים בטיולים תוכננו להיות פחות דחוסים מהאחרים, כדי שתוכלו להספיק לטיסת ערב, אולם ייתכן ויהיה עליכם בכל זאת לוותר על אתר או שניים, בהתאם להצעות בסעיף שינויים ותוספות למסלול היומי.

מיטב האתרים

המקומות הכי שווים, האתרים הכי מעניינים, החוויות הכי מלהיבות - בחרנו את כל מה שבשבילן שווה להגיע לברלין. עבור כל אתר מצויין באיזה טיולים הוא נכלל, אבל אם בחרתם בתוכנית טיול אחרת - אל דאגה: הוספנו הסברים כיצד ניתן לשלב את האתר גם בטיולים האחרים (פרט לטיול 7, היוצא מהנחה שכבר ראיתם את מיטב האתרים בביקור הראשון בעיר).
עבור כל אתר ציינו גם את האזור בו הוא נמצא - כך תוכלו לבחור את האזורים המעניינים אתכם.

שער בראנדנבורג

עמ' 45

6 5 4 3 2 1

השער רב־הרושם, שבראשו מרכבת נחושת רתומה לארבעה סוסים, היה עד אילם לתהפוכות שעברו על ברלין במאה הקודמת, והפך לסמלה של העיר המאוחדת | **אנטר דן לינדן ואי המוזיאונים**

מוזיאון פֶּרגאמוֹן

עמ' 49

6 5 4 3 2 1

מצבות אשוריות בנות 5000 שנה, שער אדיר־ממדים מבבל האגדית, מזבח יווני (מהגדולים בעולם) ועיטורים איסלאמיים מאיראן, ממרוקו ומסוריה - והכל תחת קורת גג אחת, במוזיאון שהוקם כדי לרכז את המוצגים המרשימים והחשובים ביותר | **אנטר דן לינדן ואי המוזיאונים**

אנדרטת השואה

עמ' 47

6 5 4 3 2 1

אתר הזיכרון הראשי בברלין לא יותיר אתכם אדישים: אלפי עמודים אפורים מסודרים בשורות על משטח גלי באנדרטה חווייתית, הנתונה לאינספור פרשנויות, כמספר המבקרים החוצים בין האבנים | **אנטר דן לינדן ואי המוזיאונים**

חומת ברלין

6 5 4 3 2 1

במשך 28 שנה חצתה את ברלין חומה שקטעה רחובות, הפרידה בין קרובי משפחה וניתקה את שני חלקי העיר זה מזה. בניית החומה (ראו עמ' 367) יצרה מציאות סוריאליסטית, שהשפיעה על העולם כולו, ושימשה השראה לסרטים ולספרים רבים. מקו הגבול שהסעיר את העולם נותרו כיום שלושה קטעים עיקריים: אחד סמוך לאתר הטופוגרפיה של הטרור (עמ' 57); שני, מעוטר אמנות־רחוב, באיסט סייד גאלרי (בתמונה למטה, עמ' 136); ושלישי, הכולל שחזור של רצועת המוות, באתר הזיכרון לחומת ברלין (עמ' 184).

הרייכסטאג

עמ' 97

6 5 3 2 1

כיפת הזכוכית שתכנן נורמן פוסטר כסמל לשקיפות דמוקרטית הפכה את בניין הפרלמנט הגרמני לאתר תיירות פופולרי, ולאחד המראות המצולמים ביותר בעיר | **טירגארטן ופונטדאמר פלאץ**

שילוב בטיולים אחרים: כדי לשלב את האתר בטיול **4**, הוסיפו ביקור בו בתחילת היום השני. ביקור בכיפת הרייכסטאג נכלל רק בטיולים **1** ו-**5**, ואילו באחרים רק צופים על המבנה מבחוץ; אם ברצונכם לבקר בכיפה במסגרת טיולים אלה, יש להוסיף שעה עד שעה וחצי לתוכנית היום (ולחזמין מקום מראש; haol.am/327).

הטופוגרפיה של הטרור

עמ' 57

5 4 2 1

במקום בו ניצבו מטות האס.האס והגסטאפו מוצגת תערוכה מרתקת על השלטון הנאצי, אולי החשובה מסוגה בעיר. תיעוד מצמרר של מנגנוני השליטה, הפיקוח והרצח שהטילו אימה על אירופה כולה | **דרום מיטה ומערב קרויץפרג**

שילוב בטיולים אחרים: אם הילדים בוגרים מספיק, ניתן להוסיף את האתר לתוכנית היום השני בטיול **3**. כדי לשלב את האתר בטיול **6** יש להוסיף חצי יום או לוותר על אתרים ביום הראשון.

ז'אנדארמןמרקט

עמ' 43

7 5 4 3 2 1

שתי כיפות תאומות, אולם קונצרטים יפהפה, אמני רחוב ואווירה נעימה משתלבים בכיכר מעוררת השראה, אולי היפה ביותר בעיר | **אונטר דן לינדן ואי המוזיאונים**

שילוב בטיולים אחרים: כדי לבקר בכיכר במסגרת טיול **6**, סעו בסוף היום הראשון (המשותף עם טיול **2**) מאלכסנדרפלאץ לתחנת Stadtmitte בקו U2.

המוזיאון היהודי

עמ' 63

5 4 1

במבנה ייחודי, הנחשב אבן-דרך אדריכלית, מוצג סיפורה המרתק של יהדות גרמניה מימיה הראשונים ועד היום. בנוסף לתערוכה המקיפה שוכנים במוזיאון מספר אתרי זיכרון מרגשים לקהילה שהיתה ואיננה עוד | **דרום מיטה ומערב קרויץפרג**

שילוב בטיולים אחרים: בטיול **2** תוכלו לבקר במוזיאון במקום מסלול ההליכה במערב קרויץפרג ביום השלישי, ואילו בטיול **6** אפשר להוסיף אותו בתחילת היום הרביעי (ולצמצם קצת את מסלולי ההליכה). במוזיאון יש גם תצוגות המותאמות לילדים, ובמסגרת טיול **3** אפשר לבקר בו במקום בסיפורה של ברלין או במוזיאון לטכנולוגיה. הקדישו למוזיאון שעתיים-שלוש.

קהילה

עמ' 122

5 4 3 2 1

טיול בקומה השישית של בית הכלבו היוקרתי הוא חוויה נפלאה לכל החושים: מאות סוגים של נקניקים, גבינות, פירות ים וממתקים מכל העולם, ממלאים את המדפים ומוגשים בכל המינים והצורות | **גן החיות וקלדאם שילוב בטיולים אחרים:** כדי לבקר בבית הכלבו במסגרת **טיול 6**, היכנסו אליו בבוקר היום הראשון, לפני תחילת תוכנית היום, ואז תפסו את קו 100 Kurfürsten-str-.

פארקים וגנים

7 6 5 4 3 2 1

כ-40% משטחה של ברלין הם ראות ירוקות, מפארק טירגארטן (עמ' 101) בלב העיר, דרך המרחבים של טמפלהוף (עמ' 65) ופארק טרפטו (עמ' 180) בפרברים, ועד ליערות של ממש באזור אגם שלאקטן ובדרך לאי הטווסים (עמ' 169). גנים מטופחים יותר, בסגנון צרפתי, פזורים ברחבי פארק סאנסאסי (בתמונה למטה; עמ' 192) בפוטסדאם וסמוך לארמון שארלוטנבורג (עמ' 159) במערב העיר.

שילוב בטיולים אחרים: קל יחסית לשלב קצת ירוק ביום החמישי של **טיול 4**: לאחר הביקור ברציף 17 תוכלו לצאת לטיול קצר ביער הסמוך, ובסוף מסלול ההליכה ברובע הבווארי ניתן לנפוש בפארק הסמוך לבית העירייה של שְנֶבֶרג.

פוטסדאמר פלאץ

עמ' 110

5 4 3 2 1

שטח רחבידיים, שנוטר ריק בשל קרבתו לחומה, היה בשנות ה-90 כר פורה לדמיונם של אדריכלים מובילים, שהזמנו לבנות את המרכז החדש של ברלין | **טירגארטן ופוטסדאמר פלאץ שילוב בטיולים אחרים:** כדי לשלב את המתחם ב**טיול 6**, סעו אליו בקו U2 בשעות הערב של היום הראשון או השני, וצאו לסיבוב קצר בין הבניינים לפני הבילוי.

האקשה הפה

עמ' 73

5 4 2 1

בשמונה חצרות מקושרות, כל אחת מקסימה מרעותה, תוכלו לבקר בגלריות, להתפעל מחנויות מעוצבות, ולשבת בבתי קפה רומנטיים עם שולחנות בחוץ | **צפון מיטה**

שילוב בטיולים אחרים: בחצרות אן הרבה אטרקציות לילדים, אבל ההורים עשויים ליהנות מסיבוב בהם בשעות הערב של היום הרביעי ב**טיול 3**. כדי לשלב את החצרות ב**טיול 6**, בקרו בהן בשעות הערב המוקדמות של היום השני, לפני היציאה לברים של טורשטראסה.

טיול

שער זה הוא ליבו של הספר, והוא כולל את כל המידע הנחוץ לכם בעת שהותכם בברלין.

תוכלו להתחיל מפרקי האזורים, לחפש על מפת האזור את האתרים המעניינים אתכם, ולתפור לכם מסלול משלכם, או לפתוח בפרק הטיולים, ולהתבסס על תוכניות הטיול המפורטות שכתבנו עבורכם.

עמ' 34

1 אזורים

פירוט מלא של כל האתרים בעיר, בחלוקה לאזורים, כולל מידע שימושי, דירוג כוכבים ומידת ההתאמה לילדים. על מפת האזור בתחילת הפרק תמצאו את כל האתרים הנסקרים בו.

עמ' 201

2 טיולים

שבע תוכניות טיול מקצועיות ומפורטות, שיאפשרו לכם לטייל בברלין באופן עצמאי, כאילו הולך איתכם מדריך תיירים מקומי: מטיול קלאסי של היכרות עם העיר, דרך טיול משפחות וטיולי נושא ייחודיים, ועד טיול למתקדמים, שכבר היו כאן פעם ורוצים לחזור לסיבוב שני. בחרו את הטיול המתאים לכם (ראו עמ' 20) וצאו לדרך.

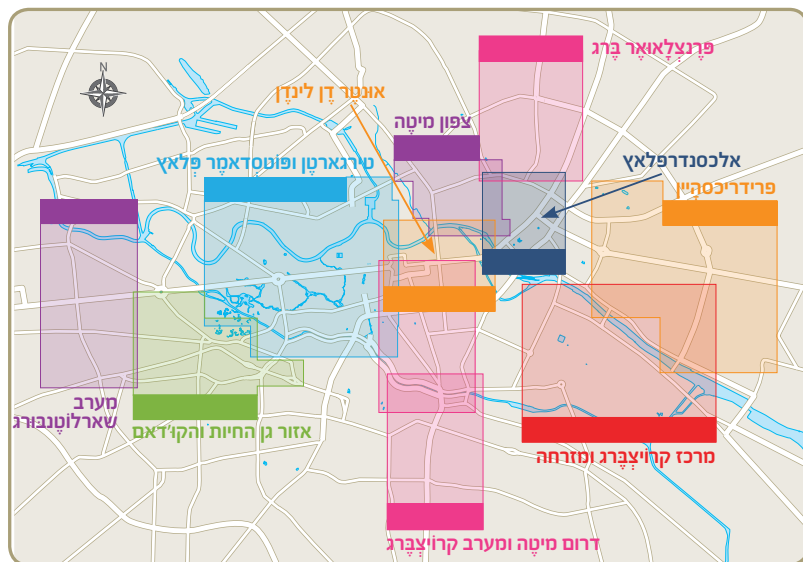
עמ' 293

3 מומלצים

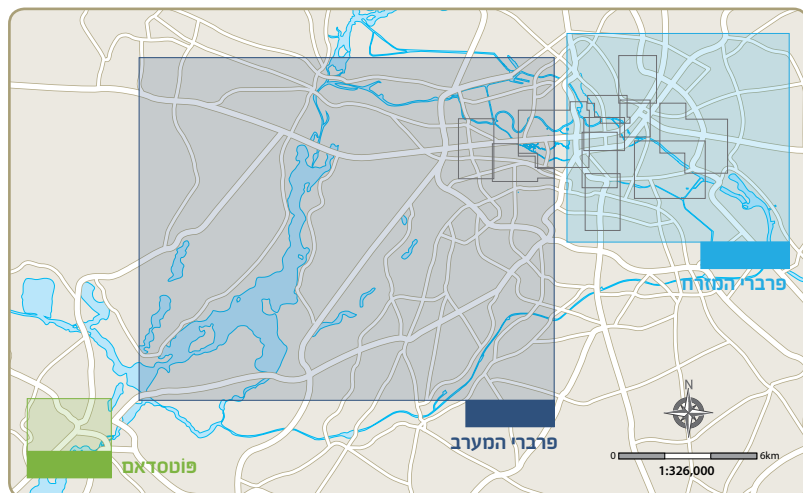
מסעדות, מלונות, בילויים, קניות, פעילויות - הרכבנו עבורכם רשימה של בתי העסק הטובים ביותר בברלין.

אזורים

בחלק זה של הספר תמצאו סקירה של 10 אזורים בברלין, מאונטר דן לינדן ועד מערב שארלוטנבורג. בתחילת כל פרק מופיעה מפה מפורטת של האזור, ואחריה סקירה של כל אתרי התיירות וסיוור ההליכה. 10 האזורים מוצגים במפה להלן:

מוקדי עניין מחוץ לעשרת האזורים נסקרים בפרקים פרברי המערב ופרברי המזרח. פרק נפרד מוקדש לעיר פוטסדאם, מדרום מערב לברלין, ופרק אחרון לאתרים נוספים מחוץ לברלין, הדורשים נסיעה מיוחדת. פרברי המערב והמזרח, וכן פוטסדאם, מוצגים במפה להלן (ברקע ניתן לראות את 10 האזורים):

אונטר דן לינדן עמ' 36

דרום מיטה ומערב קרויצברג עמ' 56

צפון מיטה עמ' 68

אזור אלכסנדרפלאץ עמ' 83

טירגארטן ופוטסדאמר פלאץ עמ' 96

אזור גן החיות והקי"דאם עמ' 117

מרכז קרויצברג ומזרח עמ' 132

פרידריכסהיים עמ' 143

פּרנצלאואר פּרג עמ' 150

מערב שארלוטנבורג עמ' 158

פרברי המערב עמ' 164

פרברי המזרח עמ' 179

פוטסדאם עמ' 185

מחוץ לברלין עמ' 196

א

- אָדלן, מלון 47
אונֶרְבֶּאָם, גשר 220, 140
אונֶטֶר דֶן לינדן 225, 209, 207, 37
אונֶטֶר דֶן לינדן ואי המוזיאונים 55-36
(ה)אויברסיטה לאמנויות 130
אויברסיטת הומבולדט 42
אוסף בורוס 75
אוסף דיימלר 113
אוסף ההדפסים והרישומים 107
אוסף הופמן 73
אוסף ניוטון 121
אוסף שארף־גרסטנברג 268, 163
(ה)אופרה הגרמנית 269
(ה)אופרה הממלכתית של ברלין 269, 42
אוראניזשיון 188
אוראניזשיון שטראסה 285, 280
אורות הארמון 217, 191
אזור אלכסנדרפלאץ 95-83
אזור גן החיות והקידאם 131-117
אי הטווסים 245, 169
אי המוזיאונים 51
איחוד ברלין וגרמניה (1990) 368
איחוד גרמניה (1871) ראו גרמניה, הקיסרות
איינשטיין, אלברט 371
אינזל דר יונג 180
איסט סייד גאלרי 280, 220, 136
(ה)איצטדיון האולימפי 269, 171
איש המולקולות 290, 140
אָלטֶר מרקט 217, 190
אָלֶפֶס, קניון 226
אלכסנדרפלאץ 251, 226, 86
אמנות רחוב 387
אמנות שימושיות, מוזיאון 261
אמריקה, בית 268, 122
(ה)אנדרטה הלאומית למלחמות השחרור 67
(ה)אנדרטה הסובייטית בטירגארטן 115
(ה)אנדרטה הסובייטית בפארק טרֶפֶט 180,
289
אנדרטה לבני הסינטי והרוקה 225, 215, 100,
262
אנדרטה להמוסקסואלים שנרדפו בידי הנאצים
209, 48
אנדרטה למחאת רוֹזֶנשטראסה 250, 212, 87
אנדרטה לקהילה היהודית של שֶפֶנדֶא 177
- (ה)אנדרטה לרכבת האווירית 65
אנדרטת ה'17 ביוני 57
אנדרטת החדר העזוב 78
אנדרטת הקרון 256, 103
אנדרטת השואה 225, 209, 47, 27
אנדרטת השלטים 175
אנדרטת משלוח הילדים 253, 228, 218, 44
אָנהאלט, תחנת הרכבת 228, 210
אנה פרנק, מרכז 75
(ה)אקדמיה לאמנויות של ברלין 103, 47
אקוואריום 240
אָקוֹהֶדום 243
אקציית המפעלים 375
אָרְאָה טֶמפל 278, 147
אר דקו 385
אָריזציה 374
ארכיון הבאהאוס 104
ארמון אפרים 92
ארמון בֶּלוֹ 102
ארמון האוראניז' 188
ארמון הדמויות 228, 219, 44
(ה)ארמון החדש 216, 188
(ה)ארמון העירוני של שושלת הוֹהֶנצוֹלֶרן 54,
242, 226, 206, 190
ארמון נשיא הרייכסטאג 214
(ה)ארמון על התעלה 41
ארמון פודוויילס 93
ארמון שארלֶטֶנברג 159
אר נוב 384
אתר הזיכרון ברובע הבוארי 175
אתר הזיכרון ברלין־הוֹהֶנשְטֶאָטן 182
אתר הזיכרון לגיבורים השקטים 75
אתר הזיכרון להתנגדות הגרמנית לנאצים 105,
262
אתר הזיכרון לחומת ברלין 184
אתר המידע והזיכרון לתוכנית ה'אונגזיה' 109
- ב
באדֶשֶׁף 280
באהאוס 385
באהאוס, ארכיון 262
באנד דֶס באנדס 100
בארוק 382
בבילון, קולנוע 88
בֶּבֶל, כיכר 225, 207, 42

- בֶּבֶל־פֶּלאַץ ראו בֶּבֶל, כיכר
בֹּדֶה, מוזיאון 206, 53
בוואריה, כיכר 176
בוטאני, גן 193
בונדֶסראט 285
בונדֶסֶרֶט, כנסייה 67
(ה)בונקר של היטלר 209, 48
בוקסהאנגר, כיכר 278, 266, 148
בוקסהאנגר פֶּלאַץ, שוק פשפשים 350
בורוס, אוסף 271
ביגוד 17
בינלאומי, סגנון 386 ראו באוהאוס
ביסמרק, אוטו פון 380
ביקני ברלין 263
בית אגודת הפועלים 82
בית אמריקה 268, 122
בית גריזבאך 130
בית האמנות קוֹלֶה 80
בית האמנים בֶּתֶאנִין 140
בית האקדמיה לזמרה 41
(ה)בית הגותי 177
בית הדואר 80
בית החולים יְדִיוֹנָה הקדושה 78
(ה)בית החצר 79
בית היין והת 113
בית הילדים 'אהבה' 271, 78
בית הכנסת החדש 271, 250, 229, 212, 69
בית הכנסת הישן 88
בית הכנסת ומרכז הקהילה של עֶדֶס ישראל
78
בית הכנסת ויאֶיִמְקֶזְתֶּאלֶר שטראסה 391
בית הכנסת פֶּרְנֶקֶל־אופֶר 140
בית הכנסת ריקֶשטראסה 157
בית הכנסת של מינכֶנֶר שטראסה 176
בית הכרכרות של משפחת מנדלסון 95
בית המורה 86
בית המלאכה לעוורים של אוטו וִידֶט 229, 74
בית המשמר החדש 225, 207, 41
בית הנבחרים של מדינת ברלין 210
בית הספר היהודי לבנות 81, 78
בית הספר היהודי לבנים ראו (ה)תיכון היהודי
ע"ש מנדלסון
בית הספרות 129
בית העירייה האדום 206, 91
בית העירייה של שֶפֶנדֶא 256, 165
בית העירייה של שֶפֶנדֶא 177
בית הפסטיבלים של ברלין 130
בית הקברות היהודי בוֹיֶיטֶנֶה 251, 183

- בית הקברות היהודי הישן 229, 72
בית הקברות היהודי שֶנְהֶאָזֶר אָלֶה 151
בית הקהילה היהודית 129
בית הקונצרטים 207
בית השיש 128
בית ועידת ואנֶה 168
בית לאו בֶּק 78
בית מארי אליזבת לידר 100
בית מקס ליברמן 47
בית פאול לֶבֶה 100
בית קנובלֶאך 91
בית קצין המשמר 40
בית שווארצֶנְבֶּרג 74
בית תרבויות העולם 262, 224, 215, 102
בֶּלוֹ, ארמון 224, 215
בלומקס, תיאטרון 113
בלון העולם 239, 61
בלוקהאוס ניקולסקֶניֶה 245
בנק דֶהֶצֶט 46
בראנדֶנְבֶּרג 361
בראנדֶנְבֶּרג טור ראו בראנדֶנְבֶּרג, שער
בראנדֶנְבֶּרג, שער 235, 225, 217, 208, 45, 26
בראנדֶנְבֶּרג, שער (פֶּוטְסְדָם) 194
ברֶקֶאן, מוזיאון 268, 163
בֶּרגֶמֶנְשטראסה 67
בֶּרגֶראין, מוזיאון 268, 162
בֶּרִיטְשֶׁיט, כיכר 128
בריכת המלאך 137
בריטול קמפינסקי, מלון 129
ברלין הגאה 125
ברלין־הוֹהֶנשְטֶאָטן, אתר־הזיכרון 290
בֶּרְלִינֶר דוּם 55
בֶּתֶלֶמֶקִירְכֶפֶלאַץ 285

ג

- גֶבֶלס, יוזף 380
גותי, סגנון 381
ג'יימס סימון, גלריה 207
גליניקה, גשר 246, 170
גליניקה, טירה 246, 170
(ה)גלריה הלאומית החדשה 261, 108
(ה)גלריה הלאומית הישנה 243, 206, 52
(ה)גלריה לצילום C/O 268, 122
גלריית ג'יימס סימון 51
גלריית הצורים 261, 106
גלריית התמונות 189
גלריית טרֶפֶט־בֶּנֶץ 37
גן החיות והאקוואריום של ברלין 240, 120

גן החשק 54

גיטריפיקציה 388

גרונולד 171

גרנינג, הרמן 379

גרליץ 196

גרמאניה 368

גרמניה המזרחית, מוזיאון 243

גרמניה הנאצית 365

גרמנית, הקיסרות 362

גשר הארמון 225, 40

ד

דאלם, מתחם המוזיאונים 287, 165

דה'קונסטרוקטיביזם 386

דיטריך, מרלן (מרלנה) 380

דיפלומאטנפירטל 103

דרום מיטה ומערב קרויץברג, 28-35, 29-35

דרכון 198

ה

האוספוגטאי, כיכר 94

האנזה-פירטל ראו האנזה, רובע

האנזה, רובע 264, 103

האקשה הפה 271, 251, 229, 212, 73, 30

האקשר מרקט 73

האנגוטים 361

האנצולרן, שושלת, 9

הולנדי, הרובע 217

האמבולדט פורום 54

הומואים ולסביות 327

הופמן, אוסף 271

היינו שכנים, תערוכה 165

היכל האמנות של הדויטשה בנק 37

היכל הפילהרמונית 261

היסטוריוזים 384

הלמהולץ, כיכר 154

המבורגר באנהוף 265, 110

הנעלה 17

הקמאן הפה 78

הר ההריות 194

הרייך השלישי ראו גרמניה הנאצית

ו

ואנזה, בית ועידת 255

ואנזה הגדול, אגם 245

ואנזה הקטן, אגם 245

ואנזה, חוף הרחצה 246

ודינג 273

ויימאר, רפובליקת 364

וילה ליברמן 169

וילהלם השני 379

וילהלמיני, סגנון ראו אר נובו

וילמרסדורפר שטראסה 287, 255, 240

ויקטוריה, פארק 67

וילטבאלן 61

ועידת ואנזה, בית 255

ז

ז'אנדארמנמרקט 238, 231, 207, 43, 28

זאקסנהאוזן, מחנה ריכוז 200

זיגסזילה 102

זיכרון ראו אר נובו

ח

(ה)חדרים החדשים 187

חומת ברלין 367, 239, 210, 27

חומת ברלין, אתר הזיכרון 219

חלוקת ברלין 366

חלל האספנים 81 me

ט

טאונסאן-נישטראסה 126

טנגל, נמל התעופה 25

טונטנהאוס 156

טופוגרפיה של הטרור 239, 228, 210, 57, 29

טורקים, מהגרים 388

טורשטראסה 276

טחנת הרוח העתיקה 193

טירגארטן 224, 215, 101

טירגארטן ופונטדאק פלאץ 116-96

טמפל הוף 288, 65

טראבאנט 389

טרופיקאל איילנדס 197

טרנפאלאסט 44

טרפטן, פארק 289

י

יאן בומאן, בית 190

יהדות ויהודים בברלין 370

ייגנשטיל ראו אר נובו

ייסוד ברלין 363

כ

כיכר השוק הישנה 190

כלא השטאזי 290

כלא שפנדאו 177

כלי נגינה, מוזיאון 261

(ה)כנסייה הפרנציסקנית 93

כנסיית הזיכרון לקיסר וילהלם 123

כנסיית הרובע 93

כנסיית השלווה 189

כנסיית יוחנן המבשר 80

כנסיית מיכאל הקדוש 137

כנסיית מריה הקדושה 206, 142, 87

כנסיית מריה הקדושה בבניץ 178

כנסיית מתיאוס הקדוש 109

כנסיית ניקולאי (ברלין) 91

כנסיית ניקולאי הקדוש (שפנדאו) 173

כנסיית ניקולאי הקדוש (שפנדאו) 287

כנסיית ניקולאי (פונטדאם) 191

כנסיית פרידריךסוורד 95

כנסיית ציון 156

כנסיית תומאס הקדוש 137

ל

לגו, חנות 240

לגולנד 241, 105

להט"בים 327

לואיזה, האי 236, 115

לואיזה, מלכת פרוסיה 378

לודוויג ארהארט, בית 268

לוטגארטן 242, 225, 206, 54

ליבן 196

ליבנא 196

ליברלי, זרם ביהדות 373

ליברמן, מקס 372

לייפציג 199

ליל הבדולח 374

לשכת הקנצלר של היטלר (לשכת הקנצלר

החדשה) 285

לשכת התעמולה של הרייך 284

מ

מאדאם טוטו, מוזיאון השעווה 37

מאוארפארק 277

מאוארפארק, שוק הפשפשים 351

מארהיינקה, השוק המקורה 279, 231, 67

מארי אליזבת לידר, בית 214

מארליגארטן 194

מארשטאל 191

מגדל האטריים 112

מגדל הטלוויזיה 244, 226, 206, 86

מגדל הפעמונים 269, 262

מגדל נאקוה 148

מגדל שמירה 209

מגרש ההרפתקאות קולר 37 154

מדיה שפכה 389

מואביט 273, 103

מודרניזם 385

מוזיאוןמסאינזל 51

מוזיאון גרמניה המזרחית 89

מוזיאון האדם 87

(ה)מוזיאון האזורי 90

(ה)מוזיאון הגרמני לטכנולוגיה 237, 64

(ה)מוזיאון ההנגוטי 43

מוזיאון ההווה 110

המוזיאון החדש 243, 206, 51

מוזיאון החומה 61

(ה)מוזיאון היהודי 271, 253, 212, 63, 28

(ה)מוזיאון הישן 242, 226, 206, 50

מוזיאון המפלצות 75

מוזיאון השטאזי 181

(ה)מוזיאון לאמנות אסיה 168

(ה)מוזיאון לאמנות שימושית 107

(ה)מוזיאון לאתנולוגיה 165

(ה)מוזיאון להומוסקסואליות 125

(ה)מוזיאון לחפצים 133

(ה)מוזיאון לטבע 76

(ה)מוזיאון לכלי נגינה 108

(ה)מוזיאון למשחקי מחשב 147

(ה)מוזיאון לצילום (אוסף ניוטון) 121

(ה)מוזיאון לקולנוע ולטלוויזיה 191, 112

(ה)מוזיאון לתולדות גרמניה 40

(ה)מוזיאון לתקשורת 60

(ה)מוזיאון לתרבויות אירופה 168

מוזיאון פרגאמון 243, 206, 49, 26

מולאקשטראסה 276

מולטקה, גשר 213

מזרקת האגדות 146

מזרקת ידידות העמים 86

מזרקת ייסוד העיר 91

מחול המוות 387

מכלאת הדובים 90

מלחמת העולם הראשונה 364

מלחמת העולם השנייה 366

מלחמת שלושים השנה 364

מנדלסון, משה 372

מנדלסון משה, אנדרטה 250

מסלולי הליכה

אמנות באגאטשטראסה 80

אתרים יהודיים בפרינצלאוואר פרג 156

בעקבות החומה העתיקה 93

העיר העתיקה של שפנדאו 177

הרובע הבווארי 174

הרובע היהודי 212, 77

לב קרויצברג 137

מזרח קרויצברג 140
 מערב קרויצברג 66
 פארק סאנסוסי 192
 פוטסדאמער פלאץ 209, 110
 פּאָזנשטראָסע והסביבה 128
 פרידריכסֶהייַן 148
 פּרנצלאַנער בֵּרג 154
 קידאם והסביבה 215, 126
 רובע ניקולאי 91
 מעבר היהודים 156
 מצפה הכוכבים אֶרְכֶּנְהוּלֵט 180
 מקסים גורקי, תיאטרון 41
 מרטין גרופיוס, בניין 210, 59
 מריה הקדושה, כנסייה ראו כנסיית מריה הקדושה
 מְרִינְקִירְכֶּה ראו כנסיית מריה הקדושה
 מרכז בֵּיטְסֶהֵיִים 112
 מרכז סוני 112
 מרכז קרויצברג ומזרח 142-132
 משכן האמנות בְּתֶאנִיִן 138
 משכן הקנצלר 262, 213, 100
 משרד האוצר של גרמניה הפדרלית 57
 (ה)משרד הפדרלי לאיכות הסביבה 210
 משרד התעופה של הרייך 285, 210, 57

נפוליאוניות, מלחמות 364
 נֶפְטוֹן, מזרקת 244, 206
 נפילת החומה 367
 נציגויות המדינות הפדרליות 209
 נקניקיה בקארי 295
 נקניקיית הקארי, מוזיאון 285

O

סאביני, כיכר 254, 236, 229, 215
 סאנסוסי, ארמון 216, 186
 סופיגניפס הֶפֶה 82
 סוריאליזם 386
 סי לייף וּאָקוּהֶדוּם 243, 89
 סימון דאָרְשטראָסע 278, 149
 סיני, הבית 194
 סיפורה של ברלין 236, 125
 סיציילאני, גן 193
 סלאבים 362
 סמל העיר 390
 סְנֶקֶט־ניקולאי־קירכֶּה ראו כנסיית ניקולאי הקדוש
 ספקטרום, מרכז המדע 64
 (ה)ספרייה הישנה 42
 (ה)ספרייה הממלכתית 109
 סקוואטינג 388

P

עמוד הניצחון 262, 235, 224, 215, 102

פ

פאול לֶבֶה, בית 213
 פאריז, כיכר 235, 225, 209, 46
 פארק וִינְבֵּרג 156
 פארק טילה דרִיֶּה 113
 פארק פרידריכסֶהייַן 146
 פארק רודולף וילֶדֶה 176
 פוטסדאם 194-185
 פוטסדאם, מוזיאון 191
 פוטסדאמער פּלאַץ 228, 209, 30
 פורום התרבות 109
 פורום וילי בראנדט 37
 פֶּזֶאנְגֶן, כיכר 130
 פטרוס ופאולוס, כנסייה 217
 פֶּיִטְטֶה 387
 פּלאַטנְבֶּרג 387
 פנורמה־פּנֶקט 242, 113
 פנורמת החומה 60
 פעמון השלום העולמי 146
 פֶּפּאַנְגֶּאִינְזֶל 169

פראג, כיכר 130
 פרברי המזרח 184-179
 פרברי המערב 178-164
 פֶּרגֶאמוֹן, מוזיאון ראו מוזיאון פֶּרגֶאמוֹן
 פרוסיה 362
 פרידנסקירכֶּה 189
 פרידריך הגדול 377, 376
 פרידריך הראשון 376, 375
 פרידריך השני ראו פרידריך הגדול
 פרידריך וילהלם הראשון 376
 פרידריך וילהלם השני 377
 פרידריך וילהלם השלישי 377
 פרידריך וילהלם הרביעי 378
 פרידריך וילהלם, הנסיך־אלקטור
 מבראנדנבורג 375
 פרידריכסֶהייַן 266, 149-143
 פרידריכסֶהייַן־קרויצברג, מוזיאון 133
 פרידריכשטאט־פאלאסט 271, 256
 פרידריכשטאט־פאסאַזֶן, מרכז הקניות 231, 238
 פרידריכשטראָסע 219
 פרינצֶסינֶן, גינות 137
 (ה)פרלמנט של מדינת בראנדנבורג 191
 פּרנצטאָרם 86
 פּרנצלאַנער בֵּרג 276, 220, 157-150
 פֶּרְנֶקֶפּ־טוֹר 148, 147

צ

צווא ברלין 120
 ציטאדלה שְׂפִנְדֶּא 173
 צילום, מוזיאון 267
 צנטרם קרויצברג 140
 צפון מיטֶה 82-68
 צקפוינט צ'רלי 238, 60

ק

קאנטדֶרִיֶּאק 129
 קברט 390
 קה.דֶה.וֶה 263, 253, 240, 229, 215, 122, 31
 קווארטיר שינְשטראָסע 285
 קוטבֶסֶר טוֹר (קוטי) 280, 137
 קולהוף, מגדל 113
 קולוויץ, כיכר 156, 154
 קולוויץ קְתֶה, מוזיאון 267, 124
 קילטערבֶּאָאָרַאי 339, 276, 220, 154
 קילטערפֹּרֶם 109
 קולנוע בבילון 88

קולק 177
 קומוניזם 369
 קומישֶה אוֹפֶּר 37, 209, 262
 קונסטֶהאָסֶ תאכלֶס 69
 קונסטֶוֶרְקֶה 81
 (ה)קופסה השחורה 61
 קופסת האמבולדט 54
 קורבֶזֶיֶה, בית 269, 172
 קוריוזֶרסט, נקניקיה 295
 קְיִיזֶר־וילהלם־גֶנְדֶּכטניסקירכֶּה 123
 קינדֶרטֶרנספּוֹרט 44
 קיר המראות 256
 קלן ראו ייסוד ברלין
 קנוט 120
 קניון ברלין 285
 קפלת הפיוס 184
 קרויצברג 279, 220
 קרויצֶקֶלן 273
 קרל־מרקס־אַלֶה 265, 146
 (ה)קתדרלה הגרמנית 43
 (ה)קתדרלה הצרפתית 43
 (ה)קתדרלה של ברלין 242, 226, 206, 55
 קתדרלת יֶדוּוִינֶה הקדושה 42
 קְתֶה קולוויץ, מוזיאון 267, 124

ר

ראדיסון בלו, מלון 243
 רובע דֵיִימֶלֶר 112
 רובע האנֶזֶה 102
 רובע הדיפלומטים 262, 236, 103
 (ה)רובע ההולנדי 190
 רוזה לוקסֶמבּוּרג, כיכר 291, 276, 88
 רוסו, האי 116
 רוקוקו 382
 ריאליזם סוציאליסטי 386
 (ה)רייכסטאג 262, 235, 225, 215, 97, 29
 ריקֶרס הופגארטן 67
 רנסאנס 382
 (ה)רפורמציה 363
 רצועת המבנים הפדרליים 213, 100
 רציף 17 255, 171

ש

שארלוֹטֶנבּוּרג 163-158
 שארלוֹטֶנבּוּרג, ארמון 287, 268
 שארלוֹטֶנבּוּרג, שער 101
 שגרירות המדינות הנורדיות 262, 104
 שגרירות בריטניה 209

O

Oberbaum Brücke 140
 Olympia-Stadion 171
 Orangerieschloss 188
 Orte des Erinnerns im Bayerischen Viertel 175
 Oxy moron 212

P

Palais Podewils 93
 Panorama-Punkt 113, 242
 Pariser Platz 46, 209, 225, 235
 Parochialkirche 93
 Paul-Löbe-Haus 100-116, 213
 Pergamonmuseum 49, 206
 Pergamon Museum 243
 Pfaueninsel 169, 245
 Philharmonie 261
 Postfuhramt 80
 Potsdam 185
 Potsdamer Platz 209
 Potsdam Hauptbahnhof 216
 Potsdam Museum 191
 Prager Platz 130
 Prenzlauer Berg 220, 276
 Prinzessinnengärten 137

Q

Quartier Schützenstr 285

R

Radisson blu 243
 Rathaus Schöneberg 165
 Rathaus Spandau 177
 RAW-Tempel 147
 RAW-Temple 278
 Reichsluftfahrtministerium 57, 210, 285
 Reichstag 97, 214, 225, 235, 262
 Reichstag-spräsidentenpalais 214
 Riemers Hofgarten 67
 Ritter Sport 238
 Rosa-Luxemburg-Platz 88, 276, 291
 Rotes Rathaus 91, 206
 Rousseau-Insel 116
 Rudolph-Wilde-Park 176
 Ruinenberg 193

S

Sachsenhausen 200
 Sammlung Boros 75, 271
 Sammlung Hoffmann 73
 Sammlung Newton 121
 Sammlung Scharf-Gerstenberg 163, 268
 Savignyplatz 215, 229, 236
 Scheunenviertel 75, 230, 251, 276
 Schlachtensee 246
 Schloss Bellevue 102, 215, 224
 Schlossbrücke 40, 225
 Schloss Charlottenburg 159, 268, 287
 Schloss Glienicke 170, 246
 Schloss Sanssouci 186
 Schlossstr 256, 268
 Schlosstr 287
 Schokofabrik 139
 Schönefeld 24
 Schwarzwaldstuben 212
 Schweizerische Botschaft 213
 Schwules Museum 125
 Sea Life 89, 243
 Shell-Haus 262
 Siegessäule 102, 215, 224, 235, 262
 Simon-Dach-Str 149, 278
 Sinti und Roma Denkmal 214, 225
 Sizilianischer Garten 193
 Sony Center 112
 Sophie-Gips Höfe 82
 Sowjetisches Ehrenmal in Tiergarten 115
 Spandauer Vorstadt 77
 Spectrum 64, 238
 Spiegelwand 256
 Spittelteck 94
 Spittelkolonnaden 94
 Spreespeicher 142
 Spreewald 196
 Staatsbibliothek zu Berlin 109
 Stadtschloss 190
 Stasi-Museum 181-184
 St. Bonifatius 67
 St. Hedwigs Krankenhaus 78
 Stilwerk 268
 St.-Johannes-Evangelist-Kirche 80
 St. Marien 142
 St. Marien am Behnitz 178

שפיטל

שפיטל קולונאדן 94
 שפיטל, מצודה 287, 173
 שפר, אלברט 379
 שפרה-וולד 196
 שפרה-שפיטל 142

ת

תאכלס, בית האמנות 271, 69
 תולדות גרמניה, מוזיאון 225, 207
 תחייה אדריכלית 383
 (ה)תחנה המרכזית של פוטסדאם 216
 תחנת הרכבת המרכזית 264, 213
 תיאטרון בימת העם 88
 (ה)תיאטרון החדש 124
 תיאטרון המערב 129
 (ה)תיכון היהודי ע"ש משה מנדלסון 79
 תנועת ההשכלה היהודית 373
 תקשורת, מוזיאון 285

St.-Matthäus-Kirche 109
 St. Michael 137
 St. Nikolai Kirche 173
 Story of Berlin 125, 236
 St. Peter und Paul 217
 Strandbad Wannsee 246
 Straussbergerplatz 147
 St. Thomas 137
 Suppeto 212
 Synagoge Fraenkelufer 140
 Synagoge Rykestrasse 157

T

Taurentzienstr 126
 Tegel 25
 Tempelhof 288
 Tempelhofer Park 65
 Theater des Westens 129
 Tiergarten 101, 215, 224
 Tilla-Durieux Park 113
 Topographie des Terrors 57, 210, 228, 239
 Torstr 276
 Tränenpalast 44, 219, 228
 Tropical Islands 198
 Tutenhaus 156

שגרירות רוסיה

שגרירות שווייץ 213
 שדרת הכוכבים של ברלין 113
 שויןפירטל 276, 251, 230, 75
 שוק הפשפשים של ה-17 ביוני 349
 שוקפאבריק 139
 שטאזי 369
 שטאזי, מוזיאון 290
 שטראסברג, כיכר 147
 שילר, תיאטרון 269
 שינקל, קרל פרידריך 381
 שלאכטן, אגם 246
 של, בית 261
 שלד קורת-עץ 388
 שלום סאנסוסי 186
 שלוששטראסס 287, 268, 256
 שפנפלד, נמל התעופה 24
 שעון העולם 86
 שפאנדאואר פורשטאט 77

U

Universität der Künste 130, 268
 Unter den Linden 37, 207, 209, 225

V

Viktoriapark 67
 Villa Lieberman 169
 Volkspark am Weinberg 156
 Volkspark Friderichshain 291
 Volkspark Friedrichshain 146

W

Wedding 273
 Weinhaus Huth 113
 Weltballon 61
 Weltbalon 239
 Weltfriedensglocke 146
 Weltzeituhr 86
 Willy-Brandt-Forum 37
 Wilmersdorfer Str 240, 255, 287
 Wir Waren Nachbarn 165

Z

Zentrum Kreuzberg 140
 Zionkirche 156
 Zitadelle Spandau 173, 287
 Zoo Berlin 120

E

East side Gallery 136
 East Side Gallery 220, 280
 Engelbecken 137
 Ephraim-Palais 92
 Ethnologisches Museum 165

F

Fasanenplatz 130
 Fassbender & Rausch 207, 231, 238
 Fernsehturm 86, 206, 226, 244
 Filmmuseum 191
 Frankfurter Tor 147, 148
 Franziskaner Klosterkirche 93
 Französischer Dom 43
 Friedenskirche 189
 Friedrichshain-Kreuzberg Museum 133
 Friedrichstadt-Palast 271
 Friedrichstadtpassagen 231, 238
 Friedrichstr 219
 Friedrichswerdersche Kirche 95
 Führerbunker 48

G

Gedenkort 'Euthanasie'-Morde 109
 Gedenkstätte Berliner Mauer 184, 219
 Gedenkstätte Berlin-Hohenschönhausen 182-184, 290
 Gedenkstätte Deutscher Widerstand 105, 262
 Gedenkstätte Stille Helden 75
 Gemäldegalerie 106, 261
 Gendarmenmarkt 43, 207, 231, 238
 Glienicke Brücke 246
 Glienicker Brücke 170
 Glockenturm 269
 Görlitz 196
 Gotisches Haus 177
 Grosser Wannsee 245
 Gründungsbrunnen 91
 Grunewald 171

H

Hackesche Höfe 73, 212, 229, 271
 Hackescher Markt 73
 Hadwerkerverein 82
 Hamburger Bahnhof 110, 265
 Hansaviertel 103, 264

Hauptbahnhof 213, 264
 Haus der Berliner Festspiele 130
 Haus der Kulturen der Welt 102, 215, 224, 262
 Haus der Sing-Akademie 41
 Haus der Wannsee Konferenz 168
 Haus des Lehrers 86
 Haus Grisebach 130
 Haus Schwartzberg 74
 Hausvogteiplatz 94
 Heckmann Höfe 78
 Helmholtzplatz 154
 Historische Mühle 193
 Holländisches Viertel 217
 Holocaust Mahnmal 225
 Holocaust-Mahnmal 47, 209
 Hotel Adlon 47
 Hotel Bristol Kempinsky 129
 Hugenottenmuseum 43
 Humana 266
 Humboldt Box 54
 Humboldt Forum 54
 Humboldt Universität 42

I

Il Mercante del Sud 212
 Insel der Jugend 180-184

J

James-Simon-Galerie 51, 207
 Jan-Bouman-Haus 190
 Jüdische Friedhof Schönhauser Allee 151
 Jüdische Gemeindehaus 129
 Jüdische Mädchenschule 78, 81
 Jüdischer Friedhof Weißensee 183-184, 251
 Jüdisches Gymnasium Moses Mendelssohn 79
 Jüdisches Museum 63, 212, 253, 271

K

KaDeWe 122, 215, 229, 240, 263
 Kaiser-Wilhelm-Gedächtniskirche 123
 Kantendreieck 129
 Kapelle der Versöhnung 184
 Karl-Marx-Allee 146, 265
 Käthe-Kollwitz-Museum 124, 267
 Kinderheim Ahava 78, 271

Kindertransport 44
 Kindertransport Denkmal 218, 228
 Kindertransport Mahnmal 253
 Kleiner Wannsee 245
 Knoblauchhaus 91
 Kolk 177
 Kollhoff-Tower 113
 Kollwitzplatz 154, 156
 Komische Oper 209
 Kommandatenhaus 40
 Konzerthaus 207
 Kottbusser Tor 137, 279
 Kreuzberg 220, 279
 Kreuzkölln 273
 Kulturbrauerei 155, 220, 276
 Kulturforum 109
 Kunstgewerbemuseum 107, 261
 Kunsthaus KuLe 80
 Kunsthaus Tacheles 69, 271
 Künstlerhaus Bethanien 140
 Kunstquartier Bethanien 138
 Kunstwerke 81

L

Legoland 241
 Legoland Discovery Center 105
 Lego Store 240
 Leipzig 199
 Leo-Baeck-Haus 78
 Literaturhaus 129
 Lübben 196
 Lübbenau 196
 Luftbrückendenkmal 65
 Luiseninsel 115, 236
 Lustgarten 54, 206, 225, 242

M

Madame Tussauds 37
 Mahnmal 17. Juni 1953 57
 Mahnmal Lewetzowstr 256
 Mahnmal Lewetzowstrasse 103
 Mall of Berlin 285
 Märchenbrunnen 146
 Marheineke Markthalle 67
 Marheineke Marktplatz 279
 Marie-Elisabeth-Lüders-Haus 100-116, 214
 Marienkirche 87, 206
 Märkisches Museum 90

Marlygarten 194
 Marmorhaus 128
 Marstall 191, 217
 Martin-Gropius-Bau 59, 210
 Mauermuseum 61
 Mauerpark 277
 Maxim-Gorki-Theater 41
 Max Liebermann Haus 47
 me Collectors Room 81
 Mendelssohn Remise 95
 Menschenlandschaft 142
 Menschen Museum 87
 Mercedes-Benz-Galerie 37
 Moabit 103, 273
 Molecule Man 140
 Moltkebrücke 213
 Monstercabinet 75
 Mulackstr 276
 Museum Berggruen 162, 268
 Museum Europäischer Kulturen 168
 Museum für Asiatische Kunst 168
 Museum für Film und Fernsehen 112
 Museum für Gegenwart 110
 Museum für Kommunikation 60, 285
 Museum für Photographie 121, 267
 Museumsinsel 51
 Musikinstrumenten-Museum 108, 261

N

Narva Turm 148
 Nationaldenkmal für die Befreiungskriege 67
 Nauener Tor 217
 Nelson Theater 129
 Neptunbrunnen 243
 Neue Kammern 187
 Neue Kanzlei 285
 Neue Nationalgalerie 108
 Neues Museum 51, 206, 243
 Neues Palais 188, 216
 Neue Synagoge 69, 212, 229, 250, 271
 Neue Wache 41, 207, 225
 Neukölln 273
 Nikolaikirche 91, 191
 Nikolaiviertel 91, 206
 Nollendorfplatz 124
 Nordbahnhof 219
 Nordische Botschaften 104

רשימת התמונות

כל הזכויות שמורות לבעלי זכות היצירה המקוריות בתמונות, ואין להשתמש בהן בלי הסכמתם המפורשת. תודתנו לבעלי הזכויות שהרשו להשתמש בתמונות בספר זה. ברשימה להלן, האותיות ליד מסי' העמוד מציינות את מיקום התמונה בעמוד: ד: למעלה; ח: באמצע; כ: למטה.
 © כל הזכויות שמורות כדלקמן: RAK: רון אלטמן קידר, OSH: אודי שרבי, שאר התמונות: המוסדות/וא העלמים המצוינים.
 W-כל התמונות ממונות על פי רשיון Creative Commons CC-BY-SA (אלא אם מצוין אחרת)
 FL כל התמונות מאתר Flickr מוצגות על פי רשיונות Creative Commons כמצוין ברשימה. להלן סוגי הרשיונות בהם נעשה שימוש, והפניה לנוסח הרשיון:
 CC-BY http://creativecommons.org/licenses/by/2.0, http://creativecommons.org/licenses/by/2.5
 CC-BY-SA http://creativecommons.org/licenses/by-sa/2.0, http://creativecommons.org/licenses/by-sa/2.5/,
 http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0
 CC-BY-ND http://creativecommons.org/licenses/by-nd/2.0

p. 11 RAK; p. 13 OSH; p. 15 W-Nikolas Becker; p. 16 FL CC-BY-2.0 Thomas Angermann; p. 23 W-Anteu; p. 24 W-PD Eio at Italian Wikipedia; p. 26b RAK; p. 26t PD werner22brigitte; p. 27t OSH; p. 27b W-Peloruscho; p. 28b W-Superchilum; p. 28t OSH; p. 29t W-Hofec, Switzerland; p. 29b FL CC-BY-2.0 Jean-Pierre Dalbéra; p. 30b OSH; p. 30t W-Wolfgang Staudt; p. 31t RAK; p. 31b GA; p. 33 RAK; p. 36 OSH; p. 37 W-Beek100; p. 40 W-MaryG90; p. 41 W-Dguendel; p. 42 FL CC-BY-SA-2 Charlotte Nordahl; p. 43 W-Tilman2007; p. 44 W-Beek100; p. 45b W-Pedeles; p. 45t W-CC-BY Axel Mauruszat; p. 48m W-Times; p. 48t RAK; p. 48b W-Cezary p at pl.wikipedia; p. 49 W-CC-BY-3.0 Mbz; p. 50 RAK; p. 51 W-Philip Pikart; p. 52 PD Manfred Brückels; p. 53 RAK; p. 54 W-Triebkraft; p. 55 RAK; p. 56 W-Beek100; p. 57t W-Manfred Brückels; p. 57b W-Manfred Brückels; p. 59 W-Ji-Elle; p. 60 RAK; p. 61b OSH; p. 61t W-Jeroen van Luin; p. 63b RAK; p. 63t W-Jorge Royan / http://www.royan.com.ar; p. 64t RAK; p. 64b RAK; p. 65 W-Denis Apel; p. 67b; p. 67t; p. 68 W-Beek100; p. 69t W-TheBenedict; p. 69b RAK; p. 72 W-Jochen Jansen; p. 73 Sammlung Hoffmann, Berlin; p. 74 W-Schlaier; p. 74b FL CC-BY-2.0 Jean-Pierre Dalbéra; p. 75 W-TheBenedict; p. 76t W-Times; p. 76b W-Beek100; p. 77 Berlin, DEU, Deutschland, Mitte W-OTFW; p. 78 RAK; p. 80 GA; p. 82b right RAK; p. 82t left Sammlung Hoffmann, Berlin; p. 83 RAK; p. 86 PD Neobu; p. 87t RAK; p. 87b FL CC-BY-2.0 Jorge Lascar; p. 88t Picasa; p. 88b W-Beek100; p. 89 RAK; p. 90t AquaDom & SEA LIFE Berlin; p. 90b W-Manfred Brückels at dewikipedia; p. 91t RAK; p. 91b W-Manfred Brückels; p. 92t Ailura; p. 92b W-CC-BY-3.0 Tilman Harte; p. 93 Berlin-Alte Stadtmauer W-Kvik; p. 94 RAK; p. 95t RAK; p. 95b W-Beek100; p. 96 W-Manfred Brückels; p. 97 PD User:Dbenzhuser; p. 100 GA; p. 101t RAK; p. 101b PD Daderot; p. 102 RAK; p. 103t W-Manfred Brückels; p. 103b W-Fridolin freudenfett (Peter Kuley); p. 104b W-Eisenacher; p. 104t W-Manfred Brückels; p. 105 W-Jensen@de.wikipedia; p. 106b PD; p. 106t RAK; p. 107b RAK; p. 107t PD; p. 108t W-Manfred Brückels; p. 108b RAK; p. 110 FL CC-BY-SA-2.0 Lukas Koster; p. 112b RAK; p. 112t OSH; p. 113 W-Beek100; p. 114 Berlin, Blau, Deutschland, Flickr, Germany, HDK, Haus der Kulturen, Kongresshalle, Mitte, Orte, Regierungsviertel, Spiegelbild, Wasser Haus der Kulturen W-Farbkontrast; p. 116 W-Times; p. 117 PD; p. 120 W-Jean-Luc 2005@de.wikipedia; p. 121b FL CC-BY-2.0 Tim Lenz; p. 121t W-Adamantios; p. 122 Das Amerikahaus in Berlin Charlottenburg, der neue Standort von C/O Berlin. Foto: David von Becker David von Becker; p. 123b PD Schlaier; p. 123t RAK; p. 124t W-Manfred Brückels; p. 124b GA; p. 125 FL CC-BY-2.0 Vicky WJ; p. 126 Story of Berlin Monika Wüstenhagen; p. 127t PD falco; p. 127b RAK; p. 128b FL CC-BY-SA-2.0 Anders Thirsgaard Rasmussen; p. 128t W-Beek100; p. 129t GA; p. 129b GA; p. 132 GA; p. 133t RAK; p. 133b FHXB Friedrichshain-Kreuzberg Museum Ellen Röhne; p. 136b OSH; p. 136t OSH; p. 137b W-Assenmacher; p. 137t W-Beek100; p. 139 RAK; p. 141 OSH; p. 142t W-Mark Ahsmann; p. 142b KAC; p. 143 RAK; p. 146b W-Berit Watkin; p. 146t W-Manfred Brückels; p. 147t W-San Andreas; p. 147b KAC; p. 158 W-Martin Kober; p. 159b RAK; p. 159t W-Pedeles; p. 161t W-Carmelo Paulo R.Bayarcal; p. 161b W-Anagoria; p. 162 W-CC-BY-3.0 Norbert Aeppli, Switzerland (User:Noebu); p. 163b RAK; p. 163t RAK; p. 163m RAK; p. 164 RAK; p. 165 W-CC-BY-3.0 Dirk Ingo Franke; p. 168 PD User:FA2010; p. 168 W-A.Savin; p. 169 RAK; p. 169 W-A.Savin; p. 170 RAK; p. 171 RAK; p. 171 GA; p. 172 W-Michael Barera; p. 173 W-David Pachali; p. 173 W-A.Savin; p. 174b right RAK; p. 174b center RAK; p. 174 W-Avda / www.avda-foto.de; p. 174b left RAK; p. 176 RAK; p. 176 GA; p. 178 RAK; p. 179 W-SarahStierch; p. 180 RAK; p. 180t W-Andreas Steinhoff; p. 182 RAK; p. 182 W-Christian Liebscher (Platte); p. 182 RAK; p. 183 RAK; p. 184 RAK; p. 184 FL CC-BY-SA-2.0 Karen Mardahl; p. 185 W-Manfred Brueckels; p. 186b PD cocoparisienne; p. 186t W-Bgabel@wikivoyage shared; p. 187 W-Käthe und Bernd Limburg, www.limburg-bernd.de; p. 188 W-J.hagelükken; p. 189t FL CC-BY-2.0 Wolfgang Staudt; p. 189b PD; p. 190t W-Heti Schroeder; p. 190b W-Sybillesonne; p. 191t W-Arild Vågen; p. 191b W-Häännie; p. 193 W-Mbz; p. 194 GA; p. 195 W-Tobi 87; p. 196t W-Europastadt Goerlitz GmbH; p. 196b FL CC-BY-SA 2.0 Torsten Maue; p. 198b RAK; p. 198t W-Bernhard Ludewig/Tropical Islands Resort; p. 199t RAK; p. 199b W-Jungpionier; p. 200 RAK; p. 202 W-Michael Schorsch (14089 Berlin michael.schorsch@arcor.de); p. 205 OSH; p. 207 OSH; p. 209 W-CC-BY Axel Mauruszat; p. 209 W-de:Benutzer:Schreibkraft; p. 210 W-Andreas Tille; p. 211 RAK; p. 214 W-Anteu; p. 215 RAK; p. 217 FL CC-BY-2.0 Greg_Men; p. 218 W-A.Savin; p. 220 GA; p. 221 W-Pedeles; p. 226 W-H. Zell; p. 227 RAK; p. 230t Picasa; p. 230b OSH; p. 232 Berlin 2007 Rosie PD lamthestigt; p. 235 PD Daderot; p. 238 W-Wassen; p. 238 Picasa; p. 240 W-Adamantios; p. 241 RAK; p. 243 AquaDom & SEA LIFE Berlin; p. 243 W-Manfred Brückels; p. 245 DavidClonel; p. 246 RAK; p. 246 RAK; p. 247 W-Pedeles by Wikivoyage and Wikipedia; p. 251m RAK; p. 251b RAK; p. 251t RAK; p. 253 GA; p. 255 FL CC-BY-2.0 Jean-Pierre Dalbéra; p. 256 RAK; p. 257 W-Manfred Brückels; p. 261b RAK; p. 261t W-Daniel71953; p. 262 W-Heinz; p. 264 W-Manfred Brückels; p. 265 Berlin, HDR, Hauptbahnhof, Mitte Berlin Hauptbahnhof W-Ansgar Koreng; p. 266 Das Amerikahaus in Berlin Charlottenburg, der neue Standort von C/O Berlin. Foto: David von Becker David von Becker; p. 268 RAK; p. 269 FL CC-BY-2.0 Jean-Pierre Dalbéra; p. 271 Sammlung Hoffmann, Berlin; p. 272 RAK; p. 276 Berlin, DEU, Deutschland, Mitte W-OTFW, Berlin; p. 277 RAK; p. 278 PD modi74; p. 280 GA; p. 281 RAK; p. 285 FL CC-BY-2.0 Steve Collis; p. 290 PD Stefan Sordon; p. 291 W-Manfred Brückels; p. 292 RAK; p. 294 RAK; p. 296 W-Wusel007; p. 299 W-Angela M. Arnold (44 penguins); p. 306 FL CC-BY-SA 2.0 Kent Wang; p. 314b RAK; p. 314t RAK; p. 320 RAK; p. 321 W-Dirk Ingo Franke; p. 322 FL CC-BY 2.0 La Citta Vita; p. 324 RAK; p. 326 W-Bernt Müller; p. 328 B 2008 W-CC-BY 3.0 Hajothu; p. 329 W-Nicor; p. 330 W-A.Savin; p. 333t W-CC-BY 3.0 Axel Mauruszat; p. 333b W-NetAction (Thomas Schmidt); p. 336b Irie Revoltes @ SO36 (1) FL CC-BY-SA 2.0 Libertinus; p. 336t FL CC-BY 2.0 Bart van Poll; p. 337 RAK; p. 340 FL CC-BY-2.0 SPNR; p. 341 W-Kvik; p. 342 W-Ji-Elle; p. 343 OSH; p. 344 FL CC-BY-ND 2.0 partofasystem; p. 346 OSH; p. 347 W-CC-BY-SA 4.0 Naturally Selenium; p. 349 RAK; p. 350 RAK; p. 351 FL CC-BY-SA-2.0 Karen Mardahl; p. 354 OSH; p. 355 RAK; p. 356 RAK; p. 359 PD User:BlueFiSHas; p. 361 PD; p. 363 W-User:52 Pickup; p. 364 PD Charles Meynier; p. 365 W-Bundesarchiv, Bild 102-0008; p. 367 W-George Garrigues (GeorgeLouis); p. 369 PD; p. 372 PD; p. 373 PD; p. 374 W-Rolf Nemitz; p. 376 PD Axel Mauruszat; p. 377 PD; p. 378 PD; p. 380 PD; p. 382 PD cocoparisienne; p. 383 W-JoJan; p. 384 PD; p. 386 PD; p. 389 RAK; p. 390 OSH; p. 391 RAK; p. 398 OSH; p. 400b RAK; p. 400t OSH; p. 401 RAK

אינדקס לועזי

A
 Abenteuerspielplatz Kolle 37 154
 Abgeordnetenhaus 210
 Adass Jisroel Synagogen-Gemeinde 78
 Akademie der Künste 47, 103
 Alexa 226
 Alexanderplatz 86, 226
 Alte Bibliothek 42
 Alte National Galerie 52, 243
 Alter Jüdischer Friedhof 72
 Alter Markt 190, 217
 Altes Museum 50, 206, 242
 Alte Synagoge 88
 Amerika-Haus 122, 268
 Anhalter Bahnhof 210, 228
 Anne Frank Centrum 75
 Aposto 212
 AquaDom 243
 Aquarium 240
 Archenhold Sternwarte 180-184
 Atrium Tower 112

B
 Babylon Kino 88
 Badeschiff 280
 Band des Bundes 100-116
 Bärenzwinger 90
 Bauhaus Archiv 104
 Bauhaus-Archiv 262
 Bayerischer Platz 176
 Bebelplatz 42, 207, 225
 Beisheim Centrum 112
 Bergmannstr 67
 Berliner Dom 55, 242
 Berlin Zoo 240
 Bethlehemkirchplatz 285
 B-Flat 212
 Bikini Berlin 263
 Bildergalerie 189
 Blindenwerkstatt Otto Weidt 74, 229
 Blockhaus Nickolskoe 245
 BlueMax 113
 Bodemuseum 53
 Boulevard der Stars 113
 Boxhagener Platz 148, 266

Brandenburger Landtag 191
 Brandenburger Tor 45, 194, 208, 225, 235
 Breitscheidplatz 128
 Britische Botschaft 209
 Bröhan Museum 163, 268
 Brunnen der Völkerfreundschaft 86
 Bundeskanzleramt 100-116, 213, 262
 Bundesministerium der Finanzen 57
 Bundesrat 285

C
 Chamäleon 212
 Charlottenburger 101
 Checkpoint Charlie 60
 Chinesisches Haus 194
 Computerspielmuseum 147
 Corbusierhaus 172
 Currywurst 295
 Currywurst Museum 285

D
 Dada Falafel 212
 Dahlem 165
 Daimler Contemporary 113
 Daimler-Quartier 112
 Das fehlende Haus 79
 DDR Museum 89, 243
 Denkmal für die im
 Nationalsozialismus ermordeten
 Sinti und Roma Europas 100-116
 Denkmal für die im
 Nationalsozialismus verfolgten
 Homosexuellen 48
 Der verlassene Raum 78
 Deutsche Bank Kunsthalle 37
 Deutscher Dom 43
 Deutsches Historisches Museum 40,

207, 225

Deutsches Technikmuseum 64
 Die Mauer Panorama 60
 Diplomatenviertel 103, 236, 262
 Dresden 198
 Drive 37
 DZ Bank 46

להזמנת הספר
לחצו כאן

נהניתם מעמודי הדוגמה?

למידע נוסף
לחצו כאן

רוצים עוד מידע על ברלין?

© שטיינהרט שרב מוציאים לאור בע"מ.

עמודים אלו מוגשים לכם חינם, וללא הגבלות דיגיטליות. בתמורה, אנו חושבים שיהיה הוגן לבקש שהם יישארו לשימושכם האישי בלבד. במילים אחרות, אל תשתפו את הקובץ באינטרנט, אל תשלחו אותו לכל מי שאתם מכירים, ואל תמכרו אותו.